

Kuukausi- raportti

MARRASKUU 2019

Sisällysluettelo

Yhteenveto	2
Kansainvälinen talous	5
Ulkomaankauppa	9
Yksityiset kulutusmenot	12
Investoinnit.....	15
Tuotanto	19
Teollisuustuotanto	22
Työllisyys.....	26
Hinnat ja kustannukset.....	29
Julkinen talous.....	33
Yhteenveto talousennusteista	36

Ennusteryhmä

Markku Lehmus, ennustepäällikkö

🐦 @MarkkuLehmus

Birgitta Berg-Andersson, tutkija

🐦 @BirgittaBergA1

Ville Kaitila, tutkija

🐦 @VilleKaitila

Hannu Kaseva, tutkija

Suhdannenäkymät marraskuussa 2019

> Talousnäkymät vientimarkkinoilla heikentyneet edelleen

> Brexit lykkääntyi uudestaan – Britanniassa uudet vaalit 12.12.

> Nähtävissä merkkejä Suomen tavaraviennin kasvun hiipumisesta

> Yksityiset palvelualat hyvässä kasvussa

> Työmarkkinoilla edelleen vahvistumista

Euroalueen luottamusindikaattori jatkaa laskussa

Eurostatin julkaisema euroalueen luottamusindikaattori heikkeni edelleen lokakuussa, nyt 100,8 pisteeseen eli se on vielä aavistuksen pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella. Indikaattori oli viimeksi tällä tasolla helmikuussa 2015.

Kolmen kuukauden liukuvilla keskiarvoilla tarkasteltuna euroalueen teollisuuden luottamuksen edelleen jatkunut heikentyminen on myös tarttunut palvelualoihin. Myös rakentamisen luottamus on hiipunut. Kuluttajien luottamus on sen sijaan ollut suhteellisen vakaa ja vähittäiskaupan on noussut.

Suomessa vähittäiskaupan ja rakentamisen luottamus on vahvistunut, mutta muiden toimijoiden alentunut.

Yhdysvalloissa Chicago Business Barometer -ostopäällikköindeksi viittaa tuotannon supistumiseen elo-lokakuussa. OECD:n Composite Leading Indicator, joka ennakoii bkt:n kehitystä kuudella kuukaudella, on heikentynyt edelleen Suomen vientimarkkinoilla. Heikkenemistahti on kuitenkin hidastunut.

Brexit lykkääntyi uudelleen. Uudet parlamenttivaalit Britanniassa 12.12. eivät välttämättä selkeytä maan poliittista umpikujaa.

Suomen tavaraviennin kasvu hidastunut

Kesäkuukausina koko tavaraviennin määrä kasvoi 0,4 prosenttia vuoden takaisesta. Kausitasoitettu muutos keväästä oli -0,5 prosenttia. Jos luvuista poistetaan muut kulkuneuvot (eli lentokoneet ja laivat), laskua kuitenkin kertyi 3,3 prosenttia. Tavaraviennin kasvuvauhti on hidastunut.

Kolmen kuukauden liukuvien keskiarvojen tarkasteltuna hyvää kehitystä on edelleen havaittavissa metallien jalostuksen, tietokoneiden, moottoriajoneuvojen sekä elektronisten ja optisten laitteiden viennissä.

Yksityisillä palvelualoilla eri suuntaista kehitystä

Yksityisillä palvelualoilla kausitasoitettun liikevaihdon määrän kasvu on viime kuukausina vahvistunut informaatio- ja viestintätoiminnassa (erityisesti ohjelmistot ja konsultointi) sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa (erityisesti kiinteistön- ja maisemanhoito), mutta hidastunut kuljetuksessa ja varastoinnissa (erityisesti vesiliikenne) sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnassa. Keskimäärin muut palvelut ovat kuitenkin edelleen hyvässä yhden prosentin kasvussa edellisestä neljänneksestä.

Työmarkkinoilla sittenkin uutta vahvistumista

Työllisyysasteen trendi vahvistui edelleen syyskuussa, nyt 72,8 prosenttiin. Se oli pitkään vakaana 72,4 prosentissa, mutta lähti uudelleen nousuun heinäkuussa. Työttömyysasteen trendi pysyi syyskuussa puolestaan vakaana 6,7 prosentis-

sa. Henkilömäärien kautta katsottuna työvoiman ja työllisten määrä (trendit) ovat nousseet, mutta työttömien määrän trendi on pysynyt vakaana.

Poliittisia ja taloudellisia riskejä ...

Epävarmuutta aiheuttavat mm. maailmankaupan ja talouskasvun hidastuminen mm. euroalueella, Yhdysval-

tain kaupp- ja finanssipolitiikka, pankkijärjestelmä osissa euroaluetta, brexit, Kiinan talouskunto ja -kehitys sekä velkaantuminen laajemminkin erityisesti kehittyvillä markkinoilla. Pitkään kestänyt elvyttävä rahapolitiikka on luonut kuplia varallisuusarvoihin maailmantaloudessa. Geopoliittinen tilanne on viime vuosina kiristynyt eri puolilla maapalloa.

Keskeisiä suhdannemuuttujia (%)

	2019 Helmi	2019 Maalis	2019 Huhti	2019 Touko	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka
Kuluttajahinnat¹⁾	1,3	1,1	1,5	1,2	1,0	0,8	1,1	0,9	
Suhdannekuvaaja^{1) 2)}	0,9	1,7	1,4	0,9	2,5	2,5	2,5		
3 kk euribor-korko³⁾	-0,308	-0,309	-0,310	-0,312	-0,329	-0,365	-0,408	-0,418	-0,413
Työllisyyssasteen trendi	72,4	72,4	72,4	72,4	72,4	72,5	72,6	72,8	
Työttömyysasteen trendi	6,6	6,6	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	

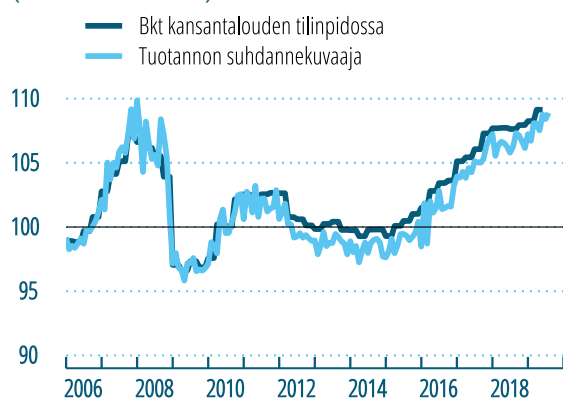
¹⁾ Vuosimuutos, %

²⁾ Tuotannon suhdannekuvaaja, työpäiväkorjattu.

³⁾ Keskiarvo.

Lähteet: Tilastokeskus, Euroopan keskuspankki.

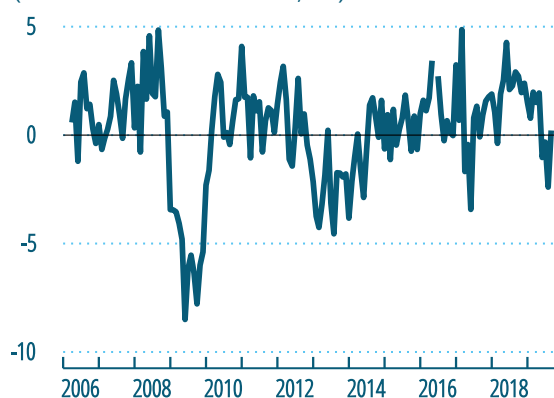
Kokonaistuotanto, kausitasoitus (ind 2010=100)

Lähde: Tilastokeskus.

Huom. Käyrien välille syntyy eroa, jos tuoteverojen miinus tuotetukipalkkioiden määrä kehittyy eri tahtia kuin arvonlisäys tilaston perusvuoden jälkeen.

Tehdyt työtunnit koko kansantaloudessa (3 kk lka vuosimuutos, %)

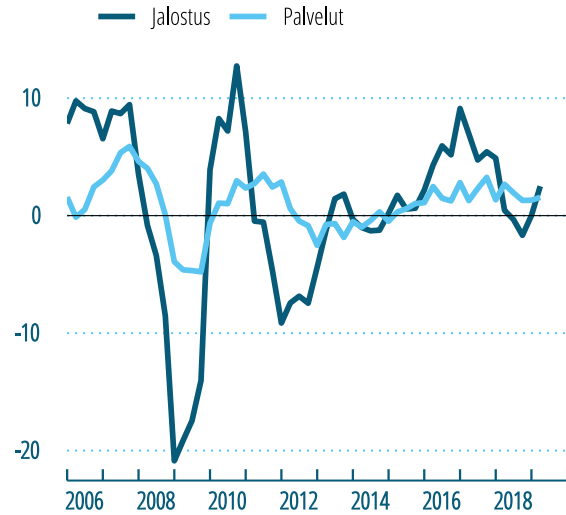
Lähde: Tilastokeskus.

Ennuste ja sen korjaustarve (%-muutos)

	Ennuste		Korjaustarve	
	2019	2020	2019	2020
Bkt	1,1	0,9		
Tuonti	1,1	2,2		
Vienti	3,8	1,3		
Investoinnit	1,4	0,8		
Kulutus	1,0	1,2		
Teollisuustuotanto	1,8	1,4		
Työttömyysaste, %	6,5	6,3		
Inflaatio, %	1,0	1,1		
Euribor 3 kk, %	-0,4	-0,4		

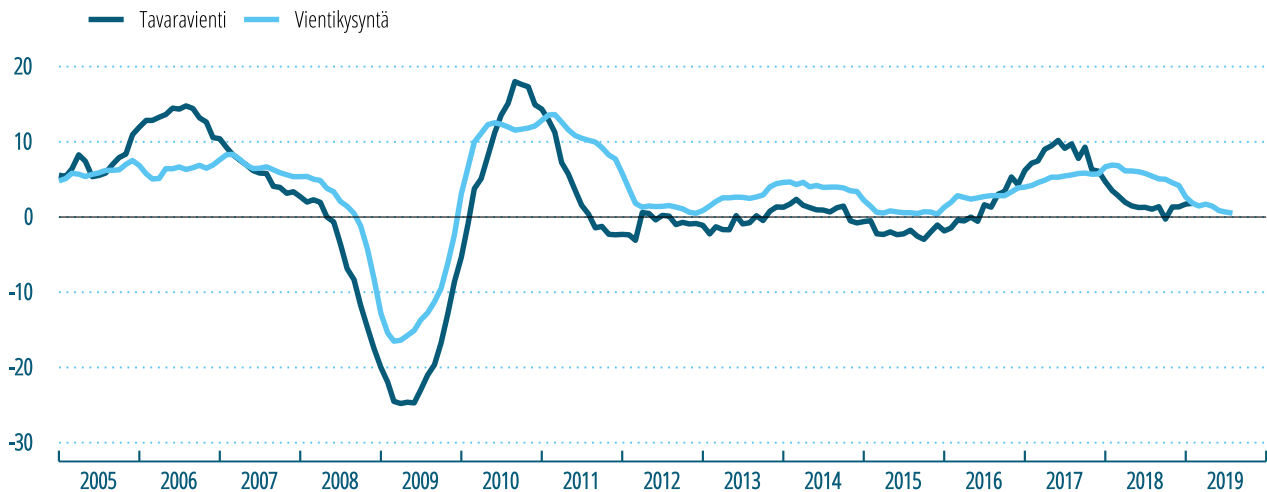
Lähde: Suhdanne 2019:2.

Arvonlisäyksen muutos edellisestä vuodesta (%)

Lähde: Tilastokeskus.

Suomen tavaravienti ja vientikysyntä (%)

Lähteet: OECD, Tulli, Tilastokeskus, Etlan tietokanta, omat laskelmat.
 Vientikysyntä = Edellisen vuoden vientiosuuksilla painotettu kilpailijamaiden kausitasoitettu teollisuustuotanto.
 Tavaravienti = Tavaraviennin määrä, 12 kk:n lka (keskistetty).

Euroalueen kasvu ylitti odotukset ja pysyi 0,2 prosentissa heinä-syyskuussa

> Yhdysvaltojen keskuspankki Fed laski ohjauskorkoa vaihteluvälille 1,5 – 1,75 prosenttia

> Öljyn Brent-laadun tynnyrihinta vaihdellut 60 dollarin molemmin puolin lokakuussa

> Britanniaan uudet vaalit 12. joulukuuta – brexit lykkääntyi jälleen

> Englannin punta vahvistunut euroon nähden, eurolla saa nyt 0,86 punttaa

Euroalueen bkt kasvoi heinä-syyskuussa 0,2 prosenttia

Euroalueen bkt kasvoi heinä-syyskuussa 0,2 prosenttia edellisestä neljänneksestä Eurostatin ennakkotietojen perusteella. Kasvu oli markkinoiden odotuksia (+0,1 %) vahvempaa. Vuoden takaisesta kasvua kertyi valuutta-alueella 1,1 prosenttia. Euroalueen bkt kasvoi myös toisella neljänneksellä 0,2 prosenttia edellisestä neljänneksestä, joten kasvu on jatkunut hitaana viimeisen puolen vuoden ajan. EU-maiden kasvuksi kirjattiin heinä-syyskuussa 0,3 prosenttia edellisestä neljänneksestä ja 1,4 prosenttia vuoden takaisesta ennakkotietojen perusteella.

Euroalueen inflaatio oli 0,7 prosenttia lokakuussa

Euroalueen inflaatio oli lokakuussa 0,7 prosenttia Eurostatin ennakkotietojen perusteella. Inflaatio hidastui syyskuusta, jolloin se oli vielä 0,8 prosenttia. Inflaatio on hidastunut viime kuukausina erityisesti öljyn hinnanlaskun seurauksena. Energian hinnat laskivatkin lokakuussa 3,2 prosenttia vuoden takaisesta. Energian ja prosessoimattoman ruoan hinnoista puhdistettu pohjainflaatio olikin lokakuussa kokonaisinflaation yläpuolella: siksi kirjattiin 1,2 prosenttia. Pohjainflaatio oli 1,2 prosenttia myös syyskuussa ja on pysytellyt samalla tasolla, prosentissa tai hieman sen yli koko kuluvan vuoden ajan. Palveluiden hinnat nousivat lokakuussa 1,6 prosenttia.

Yhdysvaltojen bkt:n kasvu jatkui noin 2 prosentin vuosivauhdissa

Yhdysvaltojen talous kasvoi 1,9 prosenttia heinä-syyskuussa vuositasolle korotettuna ennakkotietojen perusteella. Kasvu hidastui hieman edellisestä neljänneksestä, jolloin se oli 2,0 prosenttia. Yksityinen ja julkinen kulutus sekä asuntoinvestoinnit vaikuttivat kasvuun positiivisesti, kun taas ei-asuinrakentamiseen liittyvät investoinnit, nettovienti ja varastojen muutos vähensivät kasvua. Kasvun hidastuminen johtui suurelta osin Yhdysvalloille tärkeän yksityisen kulutuksen kasvun hiipumisesta 2,9 prosenttiin vuoden takaisesta. Kasvua hidasti myös ei-asuinrakentamiseen liittyvien investointien supistuminen 3,0 prosentilla vuoden takaisesta. Investointien heikentyessä Yhdysvaltojen kasvu onkin entistä enemmän kulutuksen kasvun varassa. Kauppasodan jatkuminen ei lupaa hyvää myöskään viennin näkymille.

Teollisuustuotanto ja hinnat (%-muutokset)

	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	3 kk ³⁾	Kum ²⁾ 2018/19 ⁴⁾	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Teollisuustuotanto									
G7¹⁾: kk/kk, vuositasolla	-0,9				-0,3	-0,6	2,3	-0,2	1,4
EU-28	-1,0	-1,9			-1,1	-0,7	1,3	-0,4	0,5
Euroalue	-1,9	-2,6			-1,3	-1,2	0,9	-0,4	0,5
Suomen 12 vientimaata¹⁾, %	-0,2				-0,3	-0,5	1,8	-0,2	0,8
Kuluttajahinnat									
EU-15²⁾	1,2	1,1	1,0		0,2	1,2	1,7	1,2	1,2
Euroalue, harmonisoitu	1,0	1,0	0,8	0,7	0,1	1,2	1,8	1,2	1,2
Suomen 14 vientimaata²⁾	1,5	1,4	1,2		0,3	1,5	1,8	1,3	1,3
Raaka-aineiden hinnat									
Muu kuin energia, HWWA-ind., %	5,6	-1,5	0,7	-0,5	-4,5	-2,4	1,8	-1,5	1,6
Raakaöljy, USD/tyunnyri, taso	64,2	59,5	62,1	59,6	-8,2	63,4	72,8	63,0	57,0

¹⁾ Kolmen kuukauden liukuva keskiarvo.

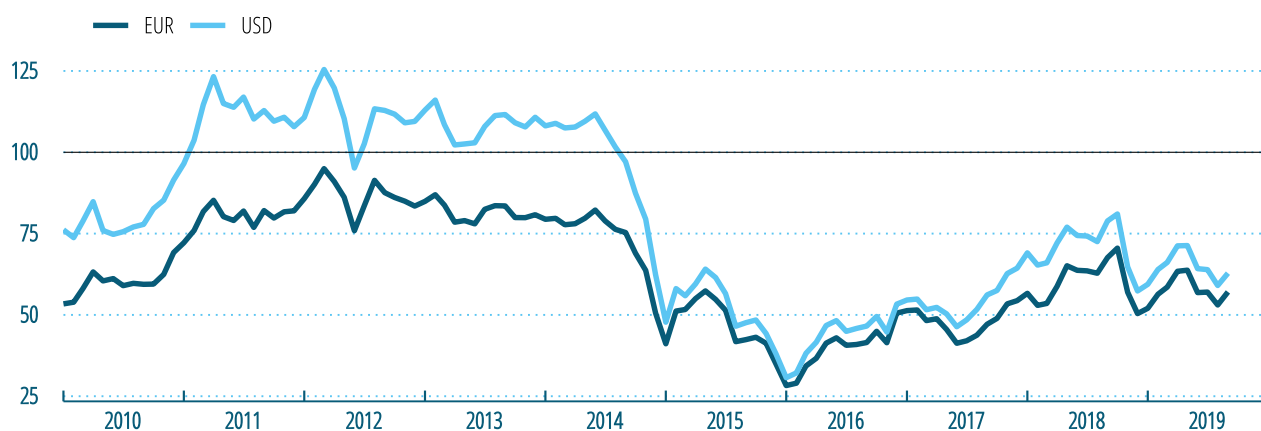
²⁾ Laskettu kansallisista indekseistä.

³⁾ Viimeisen kolmen kuukauden keskiarvon muutos ed. kolmesta kuukaudesta.

⁴⁾ Viimeisimmän havainnon taso kiinnitetty loppuvuodeksi. Raakaöljyn osalta kuvaa tasoa v. 2019 ja HWWA-indeksin osalta muutosta v. 2019.

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Bloomberg, Suhdanne 2019:2.

Raakaöljyn maailmanmarkkinahinta (USD/barreli, Brent)

Lähde: Bloomberg.

Korot (%)

	2019 Touko	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	Viim.	3 kk ka	2018 ka	2019 ¹⁾
Rahamarkkinakorot, 3 kk, %										
Euribor	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3	-0,4
USA, Libor	2,5	2,4	2,3	2,2	2,1	2,0	1,9	2,1	2,3	2,3
Japani, 3 kk	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Iso-Britannia	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8
Ruotsi, Stibor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	-0,5	0,0
Euribor, 12kk	-0,1	-0,2	-0,3	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2
Valtion joukkovelkakirjojen tuotto, 10 vuotta, %										
USA	2,4	2,1	2,0	1,6	1,7	1,7	1,8	1,7	2,9	2,1
Saksa	-0,1	-0,3	-0,3	-0,6	-0,6	-0,4	-0,4	-0,5	0,5	-0,2
Ranska	0,3	0,1	-0,1	-0,3	-0,3	-0,1	-0,1	-0,3	0,8	0,1
Italia	2,6	2,3	1,7	1,4	0,9	0,9	1,0	1,1	2,6	1,9
Espanja	0,9	0,5	0,4	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	1,4	0,6
Belgia	0,4	0,1	0,0	-0,3	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	0,8	0,2
Kreikka	3,4	2,7	2,1	2,0	1,5	1,3	1,2	1,6	4,2	2,6
Portugali	1,0	0,6	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,8	0,7
Irlanti	0,5	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	1,0	0,3
Suomi	0,1	0,0	-0,1	-0,4	-0,3	-0,2	-0,1	-0,3	0,6	0,0

¹⁾ Viimeisimmän havainnon taso kiinnitetty loppuvuodeksi.

Lähde: Bloomberg.

Korot (%), osake- ja valuuttakurssit

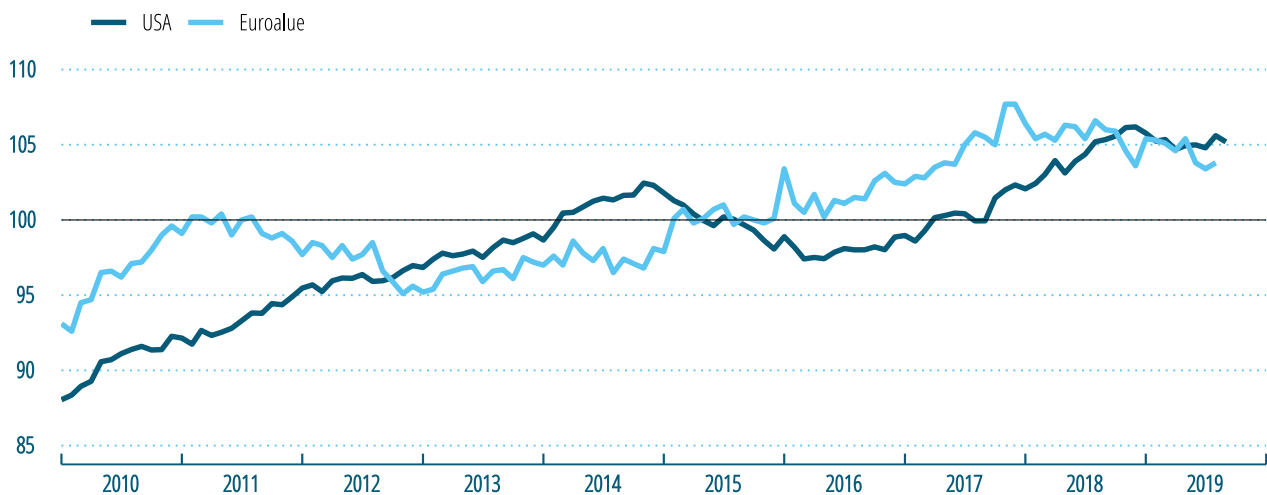
	2019 Touko	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	Viim.	% 3 kk	% 12 kk	% v. alusta ¹⁾
Osakekurssit, indeksipisteluku ja muutokset (indeksi, 2008/12=100)										
Eurobloc 300	163,2	163,1	167,6	160,2	167,5	168,6	171,9	0,6	6,1	13,9
SP 500, USA	325,3	329,3	341,4	330,3	339,8	339,1	347,2	-0,7	6,7	16,9
Nikkei 300, Japani	185,8	185,2	189,3	181,1	190,5	194,4	200,0	2,7	-3,7	8,6
Hex, yleisindeksi	171,7	172,0	174,8	168,3	174,4	175,5	178,7	0,4	-0,9	3,2

Rahamarkkinaennusteet	Lyhyet korot, 3 kk		Pitkät korot, 10v.		Euron val.kurssit paik. valuutoissa					
	Libor	Euribor	USA	Saksa	USD	JPY	RMB	GBP	SEK	RUB
2018	2,3	-0,3	2,9	0,5	1,2	130,4	7,8	0,9	10,3	74,1
2019/9	2,0	-0,4	1,7	-0,4	1,1	119,5	7,8	0,9	10,8	71,1
2019e	2,3	-0,4			1,1	122,8	7,7	0,9	10,5	72,3
2020e	1,5	-0,4			1,1	121,4	7,7	0,9	10,6	70,9

¹⁾ Vertailulukuna tammikuun keskiarvo.

Lähde: Bloomberg.

Teollisuustuotanto, kausitasoitus (ind 2015=100)

Lähde: OECD.

Tavaraviennin kasvu jäi heikoksi elokuussa

> Sähkölaitteiden vienti supistui voimakkaasti

> Teollisuuden tuotantotarvikkeiden tuonnin alamäki jatkui

> Investointitavaroiden tuonti jäi tavanomaista pienemmäksi

Autojen, säiliöaluksen ja kaasuputkien viennin ansiosta tavaravienti lisääntyi hieman elokuussa

Tavaraviennin määrä lisääntyi kuluvan vuoden elokuussa 0,6 prosenttia edellisvuodesta, kun Tullin ilmoittama viennin arvo deflatoidaan Tilastokeskuksen vientihintaindeksillä. Viennin arvo putosi 1,2 prosenttia, ja vientihinnat laskivat keskimäärin 1,8 prosenttia viimevuotisesta.

Kreikkalaisen varustamon tilaama 125 miljoonan euron arvoinen jäätämurtava säiliöalus toimitettiin elokuussa Helsingin telakalta Kyprokselle. Moottori-ajoneuvojen vientimäärä puolestaan supistui selvästi heinäkuusta, mutta vuodentakaiseen verrattuna kasvuluku oli erityisen suuri, koska viime vuoden vertailutaso oli poikkeuksellisen matala. Viime vuoden elokuussa vietiin 1012 autoa ja tänä vuonna 5391 kappaletta. Kulkuneuvoteollisuuden viennin kasvuluku oli siten tammikuun jälkeen tämän vuoden korkein.

Metallien jalostuksen viennin määrä nousi elokuussa 8 prosenttia vuodentakaisesta. Kaasuputkia vietiin jälleen avomerelle ja Venäjälle 189 miljoonan euron arvosta. Metallituotteiden viennin määrä lisääntyi 3 prosenttia. Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin määrä väheni 2 prosenttia. Tietokoneiden, elektronisten ja optisten laitteiden vienti tosin kasvoi 9 prosenttia, mutta sähkölaitteiden vienti supistui 14 prosenttia.

Elintarvikkeiden viennin määrä lisääntyi 8 prosenttia ja tevanaketeollisuuden vajaat 3 prosenttia. Kaikkien muiden toimialojen vienti jäi edellisvuotista pienemmäksi. Koneiden ja laitteiden sekä kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden vienti on kuitenkin kehittynyt odotusten mukaisesti. Paperiteollisuuden vienti (ml. kartonki ja sellu) on nyt supistunut jo kahdeksan kuukautta peräkkäin.

Poltto- ja voiteluaineiden sekä kulutustavaroiden tuonti lisääntyi elokuussa

Tavaratuonnin määrä supistui kuluvan vuoden elokuussa 3,4 prosenttia vuodentakaisesta, kun Tullin ilmoittama tuonnin arvo deflatoidaan Tilastokeskuksen tuontihintaindeksillä.

Teollisuuden tuotantotarvikkeiden (ml. kuljetusvälineiden osat ja tarvikkeet) tuonnin määrä kääntyi uudestaan laskuun ja supistui 12 prosenttia viimevuotisesta. Investointitavaroiden tuonti jäi kesä-heinäkuun tapaan tavanomaista pienemmäksi supistuessaan 7 prosenttia vuodentakaisesta. Poltto- ja voiteluaineiden tuonti lisääntyi elokuussa vajaat 6 prosenttia. Kestokulutustavaroiden ja henkilöautojen tuonti kohosi 11 prosenttia. Puolikestävien- ja kertakulutustavaroiden tuonti nousi vajaat 5 prosenttia.

Ulkomaankauppa ja vaihtotase (%-muutokset ja mrd. euroa)

	2019 Touko	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	3 kk ¹⁾	Kum ²⁾	2018 ³⁾	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Tavaroiden vienti										
määrä, %-muutos	8,1	-2,1	2,6	0,6		-0,9	2,2	2,0	3,5	1,0
hinta, %-muutos⁴⁾	-0,2	-1,5	-1,9	-1,8	-1,2	-1,1	0,2	4,7	-1,3	-0,1
Tavaroiden tuonti										
määrä, %-muutos	4,0	-7,1	4,4	-3,4		-3,4	-0,6	3,8	-0,4	2,3
hinta, %-muutos⁴⁾	-0,7	-2,6	-2,0	-2,7	-2,5	-0,7	-0,5	4,2	-0,3	-0,6
Vaihtotase, mrd. eur	0,3	1,1	0,3	0,2			-2,4	-3,3	-2,2	-2,1
Kauppataase, mrd. eur	0,1	0,4	-0,1	-0,1			0,9	0,8	2,6	2,1

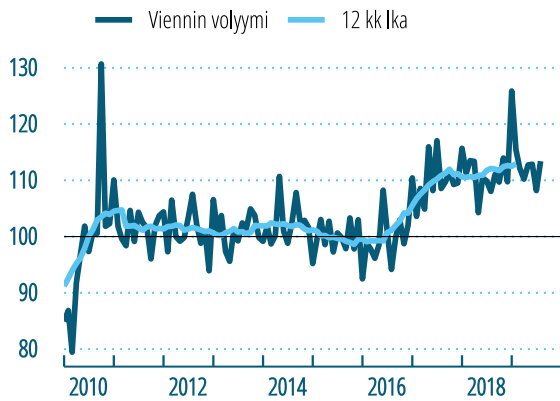
¹⁾ Kolmen viimeisen kuukauden muutos edellisestä.

²⁾ Kumulatiivinen vuoden alusta. Määrän ja hintojen keskiarvo verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

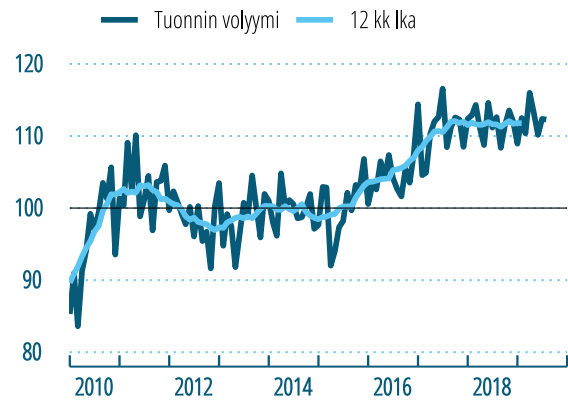
³⁾ Kansantalouden tilinpidossa.

⁴⁾ Indeksi 2010=100.

Lähteet: Tulli, Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2.

Viennin volyymi, kausitasoitus
(ind 2015=100)

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli.

Tuonnin volyymi, kausitasoitus
(ind 2015=100)

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli.

Viennin määrä toimialoittain (%-muutos)

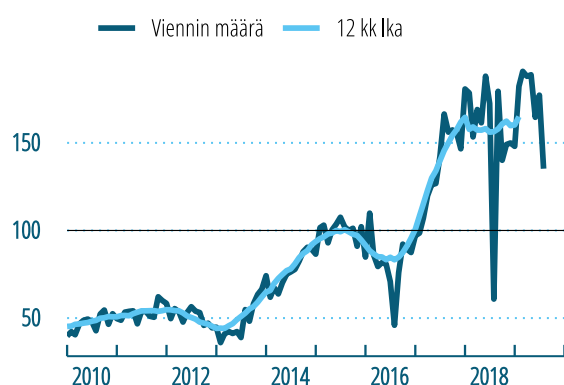
	Arvo-osuus 2018 (%)	2019 Huhti	2019 Touko	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	Kum
Paperiteollisuus (17)	16,1	-0,2	-1,1	-3,8	-3,5	-7,6	-3,3
Metallien jalostus (24)	13,4	41,1	23,4	7,9	22,5	8,3	14,2
Koneet ja laitteet (28)	12,9	9,5	8,4	-4,7	8,7	-5,1	3,8
Kemikaalit ja lääk. (20, 21)	8,9	5,6	12,6	-3,2	7,1	-1,2	1,0
Öljytuotteiden valm. (19)	8,1	17,7	23,8	-2,1	-16,9	-9,4	-1,0
Moottoriajoneuvot (29)	6,5	22,0	11,6	-16,4	3,4	128,0	7,0

Lähteet: Tulli ja Tilastokeskus.

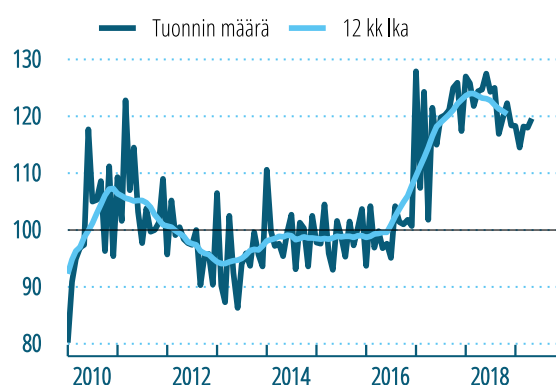
Vienti ja tuonti (vuosimuutos, %)

	2018 I	2018 II	2018 III	2018 IV	2019 I	2019 II	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Vienti yhteensä	4,7	1,0	0,0	3,1	3,9	4,5	2,2	3,8	1,3
Tavaroiden vienti	5,2	1,6	-2,1	3,4	2,8	-0,5	2,0	3,5	1,0
Palvelujen vienti	3,3	-0,3	5,0	2,6	6,6	17,0	2,6	5,0	2,0
Tuonti yhteensä	6,8	2,5	3,7	7,0	-0,6	2,9	5,0	1,1	2,2
Tavaroiden tuonti	7,5	0,5	2,2	5,2	-4,6	-0,1	3,8	-0,4	2,3
Palvelujen tuonti	5,3	6,8	6,9	10,6	8,3	9,3	7,5	4,0	1,9

Lähteet: Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2.

Moottoriajoneuvojen viennin määrä,
kausitasoitus (ind 2015=100)

Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuuden tuotantotarvikkeiden tuonnin
määrä, kausitasoitus (ind 2015=100)

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli.

Vähittäiskaupan kova kasvu jatkunut

> Vähittäiskauppa edelleen kovassa kasvussa

> Sekä tavaratalo- että erikoiskauppa menestyvät

> Kestokulutustavarat myyvät hyvin

> Autoalakin on piristynyt selvästi

Vähittäiskaupan kova tahti jatkunut

Vähittäiskaupan liikevaihdon määrän kasvu on edelleen kiihtynyt. Heinä-syyskuussa myynnin työpäiväkorjaamaton määrä oli 3,8 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Arvioimme, että kasvu on loppuvuonna tätä hitaampaa.

Kesä-elokuussa vähittäiskaupan kausitasoitettun myynnin määrä kasvoi jopa 1,2 prosenttia keväästä.

Kestokulutustavarat tekevät nyt kauppansa

Kodintekniikan vähittäiskauppa on jatkanut kovassa, yli kymmenen prosentin vuosikasvussa. Määrää nostaa tilastoteknisesti tuotteiden laadun ja ominaisuuksien paraneminen, joka lisää määraindeksiä, vaikka tuotteiden kappalemäärä ei muuttuisikaan. Kasvu on kuitenkin niin kovaa, että kappalemäärätkin ovat kasvaneet selvästi.

Myös urheiluvälineissä vuosikasvu on melkein kymmenen prosenttia sekä apteekkeissa, terveydenhoito-, kosmetiikka- ja hygienia tuotteiden vähittäiskaupassa melkein yhdeksän prosenttia.

Moottoriajoneuvojen vähittäiskauppa on puolestaan elpynyt selvästi viime kuukausina vuosi sitten syyskuussa tapahtuneen romahduksen aiheuttamasta kuopasta. Kesäkuukausina liikevaihdon määrä kasvoi 3,5 prosenttia maaliskokuusta.

Ensirekisteröinnit elpyneet

Henkilöautojen ensirekisteröinnit olivat syys-lokakuussa selvästi viime vuotta korkeammalla tasolla, mikä johtui viime vuoden romahduksesta.

Autoalan ”minitaantuma” koetteli ensirekisteröintejä syyskuusta 2018 tämän vuoden maaliskuuhun. Syynä oli mm. uusi päästömittaustapa. Kuluvan vuoden alun heikkouden jälkeen ensirekisteröinnit ovat kehittyneet aika tarkkaan kuten toissa vuonna.

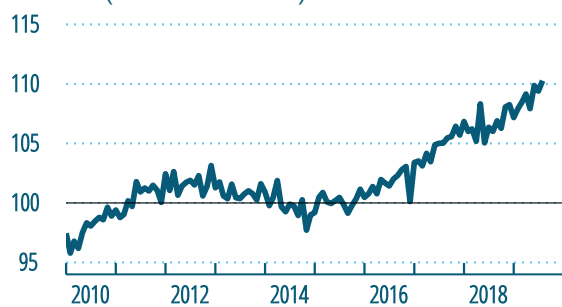
Tammi-lokakuussa 2019 ensirekisteröintien kokonaismäärä oli 7,9 prosenttia alle viime vuoden määrän. Voidaan odottaa, että loppuvuonna eroa kurotaan hieman umpeen, koska vertailutaso viime vuoden lopussa oli matala. Koko vuoden määrä jää kuitenkin selvästi viime vuoden tasosta.

Vähittäiskaupan myynnin määrä, vuosimuutos (3 kk lka, %)

	2019 Maalis	2019 Huhti	2019 Touko	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys
Vähittäiskauppa	1,1	2,6	2,1	2,6	2,3	3,3	3,8
Päivittäistavarakauppa	-2,0	0,4	0,3	1,6	-0,3	0,3	0,8
Tavaratalokauppa	1,5	2,9	2,7	3,5	4,0	5,6	
Erikoiskauppa yhteensä	3,9	4,8	3,8	3,2	4,8	6,2	
Kodintekniikan vähittäiskauppa	11,1	11,7	12,6	10,6	13,4	12,5	
Rautakauppatavaroiden vähittäiskauppa	0,0	2,1	-0,5	-0,5	0,5	2,5	
Urheiluvälineiden vähittäiskauppa	8,4	4,6	7,6	6,6	9,4	9,6	
Moottoriajoneuvojen kauppa ja korjaus	-0,8	-0,4	-2,3	-2,3	0,1	0,4	

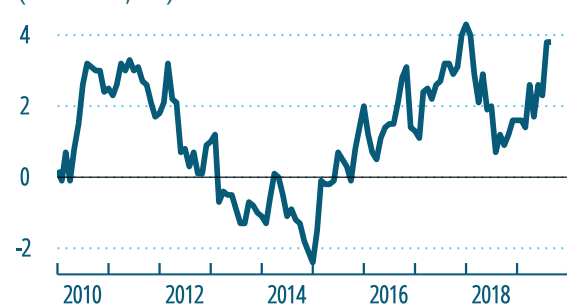
Lähde: Tilastokeskus.

Vähittäiskaupan myynnin kausitasoitettu määrä (ind 2015=100)

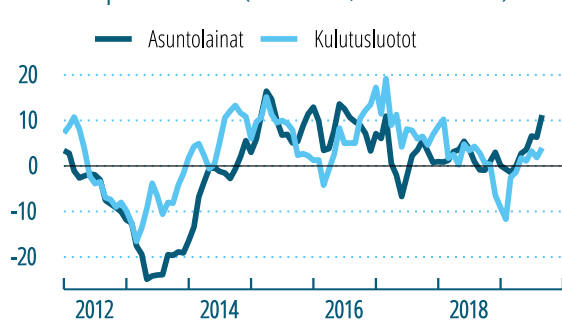
Lähde: Tilastokeskus.

Vähittäiskaupan myynnin määrä, vuosimuutos (3 kk lka, %)

Lähde: Tilastokeskus.

Uusien asunto- ja kulutusluottojen nostot talletuspankeista (3 kk lka, %-muutos)

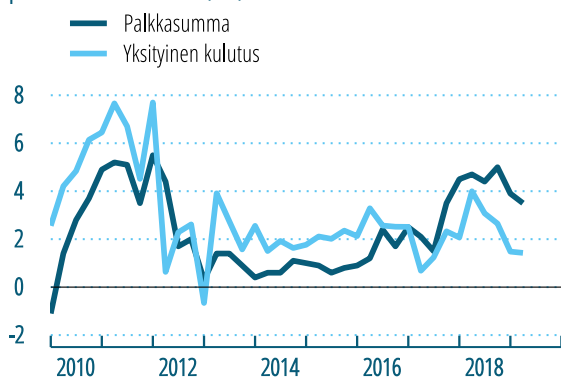
Lähde: Suomen Pankki.

Yksityiset kulutusmenot, määrän vuosimuutos (%)

	2017 IV	2018 I	2018 II	2018 III	2018 IV	2019 I	2019 II	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Yksityiset kulutusmenot	1,8	1,3	3,1	1,8	1,4	0,1	0,2	0,7	1,1
Kestävät kulutustavarat	6,6	5,6	9,4	5,0	0,7	-3,6	-1,7	0,4	2,2
Puolikestävät tavarat	4,3	3,2	6,8	2,4	1,6	3,7	1,5	2,0	1,4
Lyhyikäiset tavarat	-0,6	1,0	-0,1	0,3	0,5	-1,0	1,9	0,3	0,2
Palvelut	2,2	1,3	3,0	1,7	2,4	0,3	0,2	0,3	1,6

Lähteet: Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2.

Nimellinen yksityinen kulutus ja palkkasumma (%)

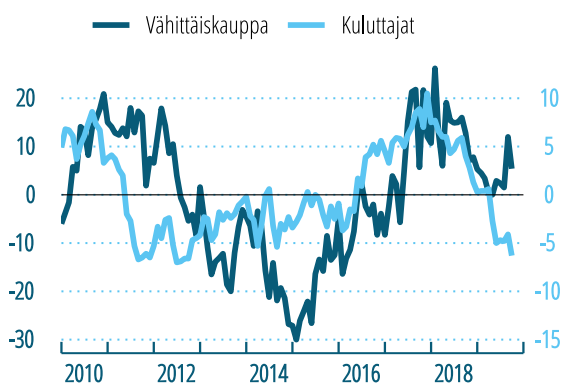
Lähde: Tilastokeskus.

Kuluttajien luottamusindikaattori ja vähittäiskaupan myynnin määrä

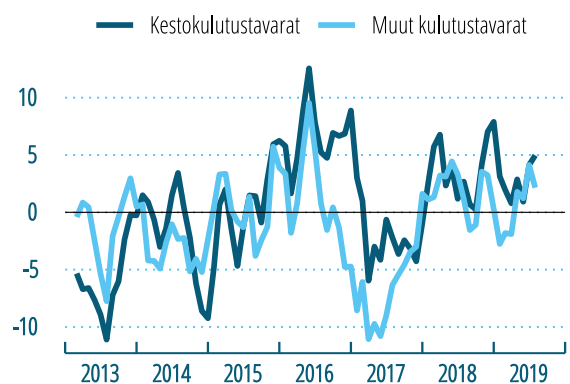
Lähteet: Tilastokeskus ja Euroopan komissio.

Luottamusindikaattorit (saldot)

Lähde: Euroopan komissio.

Kulutustavaroiden tuonnin määrä (3 kk lka, %-muutos)

Lähteet: Tulli, Tilastokeskus.

Rakentaminen laskussa, kone- ja laiteinvestoinnit kasvussa

> Rakentamisen taantuma syveni alkusyksyllä

> Kone- ja laiteinvestoinneissa piristymistä

> Suurinvestointeja käynnissä myös yksityisillä toimialoilla

> Pörssiyhtiöiden tuloskehitys notkahti III-neljänneksellä

Rakennussuhdanteen heikkeneminen jatkui kesä-elokuussa. Uudisrakennustuotanto väheni vuodontakaisesta 2 prosenttia. Maa- ja vesirakentamisen myynnin määrä ja rakennusaineteollisuuden tuotanto supistuivat 1 prosenttia.

Vielä alkuvuonna koko rakennustuotannon vuosikasvu oli ennakkotietojen mukaan 2 prosenttia, mutta kesäkuukausien heikkous painaa tuotannon ja investoinnit laskuun vuoden III-neljänneksellä.

Rakennusalan suhdanneryhmä (Raksu) ja rakennusteollisuus (RT) julkaisivat rakentamisen ennusteensa lokakuussa.

Raksu ennustaa rakentamisen tuotannon pysyvän tänä vuonna ennallaan ja supistuvan ensi vuonna 1,5 -3,5 prosenttia.

Rakennusteollisuus arvioi rakentamiseen supistuvan tänä vuonna 1 prosentin, ja putoavan ensi vuonna 3 prosenttia. Järjestön mukaan asuntojen uudistuotanto supistuu ensi vuonna lähes 20 prosenttia.

Etlan syyskuun ennusteessa rakentaminen kasvaa tänä vuonna 1 prosenttia ja pysyy ennallaan ensi vuonna.

Muut investointeja ennakoivat indikaattorit, kuten investointitavaroiden tuotanto, viittaavat kone- ja laitehankintojen kasvaneen vahvasti III-neljänneksellä. Tehdasrakentamisen puhuri näyttää siis tuovan kylkiäisenään uutta tuotantokapasiteettia.

Etlan kokoaman yli 100 milj. euron investointihankeseurannan mukaan tänä vuonna useampivuotisia suurinvestointeja tehdään 2,4 mrd. euron verran. Määrä on viime vuoden tasoa, ja nykytiedoin pysyy samansuuruisena ensi vuonna.

Teollisuuden suurhankkeita on tänä vuonna käynnissä noin 1 mrd. euron verran, joista valtaosa on meri- ja energiateollisuuden hankkeita.

Tilastokeskuksen mukaan yrityssektorin liikevaihdon kasvu hidastui syyskuukausina vajaaseen 2 prosenttiin. Myös yritystoiminnan kannattavuuden arvioidaan heikentyneen, mitä ennakoi mm. pörssiyhtiöiden III-neljänneksen tuloskehitys.

Inderes analyttikkojen arvioissa listayhtiöiden liikevaihdon tämän vuoden kasvuennuste on pysynyt keväästä lähtien ennallaan noin 4 prosentissa.

Pörssiyhtiöiden liikevoiton arviota on pudotettu tuntuvasti. Huhtikuun arviossa yhtiöiden kannattavuuden arvioitiin kohoavan tänä vuonna 13 prosenttia. Lokakuun tulosjulkistukset painoivat liikevoiton lievästi negatiiviseksi.

Pörssin rakennusyhtiöiden liikevaihdon kasvuennuste on tälle vuodelle pyöreä nolla, kun huhtikuun arviona oli 7 prosentin kasvu. Myös rakentajien liikevoiton kasvuennustetta pudotettiin kevään 100 prosentista 25 prosenttiin.

Ennakoivia indikaattoreita (%-muutos vuodentakaisesta ellei toisin ilmoitettu)

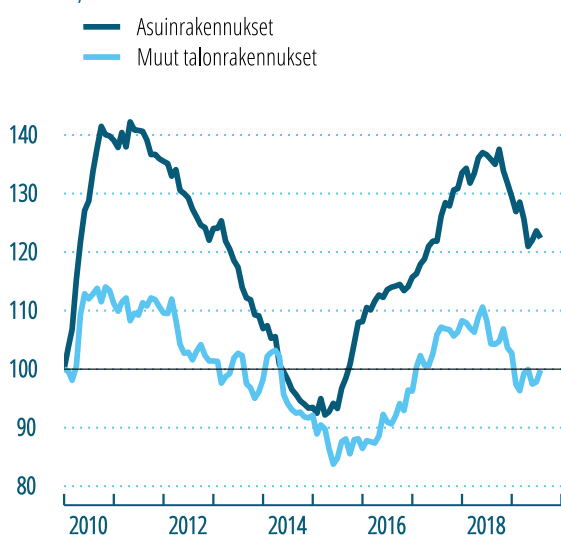
	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	3 kk ²⁾	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Inv.tav. tuonti (määrä)	-5,3	3,2	-7,2			0,4	1,6	3,7	1,8
Inv.tav. tuotanto (määrä)	12,4	24,0	17,9			2,8	5,0		
Rakennusaineteollisuus²⁾	-8,0	2,7	4,6			-1,3	2,4		
Rakennusten aloitukset (m³)	-9,9	9,4	10,3			-0,8	-1,5		
asuinrakennukset	7,8	23,5	-8,1			-1,9	0,7		
muut rakennukset	-16,4	4,6	23,6			-0,2	-2,6		
Uudisrak. vol.ind. yht.	-4,7	-3,1	-2,5			-0,8	7,9	-0,7	-1,2
asuntorakentaminen	-9,8	-7,8	-9,2			-2,1	9,3	-4,0	-5,0
muu talonrakentaminen	-0,4	0,8	3,5			0,4	6,7	2,0	2,0
Rak. luottam.ind. saldo³⁾	0,4	2,5	2,9	6,9	5,5				

¹⁾ Vuosisummasta laskettu kolmen viimeisimmän havainnon keskiarvo kolmeen edelliseen verrattuna, %-muutos.

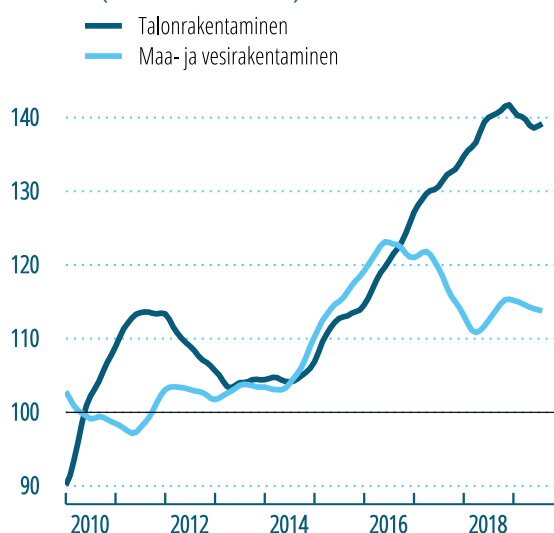
²⁾ Tuotannon määrä.

³⁾ Eurostat.

Lähteet: Tilastokeskus, Eurostat, Tulli, Suhdanne 2019:2.

Uudisrakennuksen aloitukset (m³),
12 kk, lka

Lähde: Tilastokeskus.

Rakennusyritysten myynnin volyymi,
trendi (ind 2010=100)

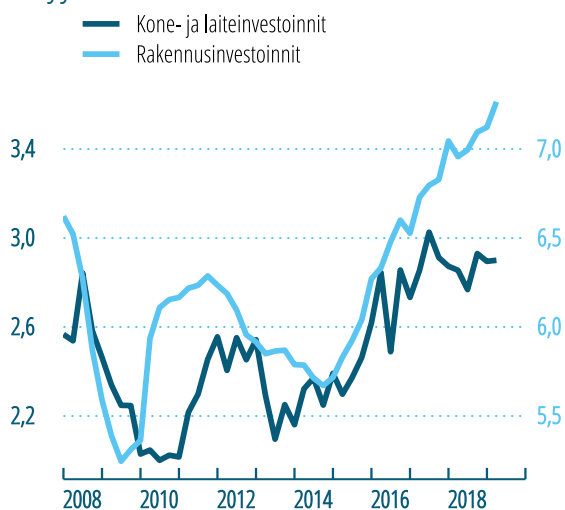
Lähde: Tilastokeskus.

Investointien volyymi (%-muutokset ed. vuodesta)

	2018 II	2018 III	2018 IV	2019 I	2019 II	Q _t / Q _{t-1} * %	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Investoinnit yht.	3,3	0,4	3,5	0,2	1,7	0,8	3,3	1,4	0,8
Yksityiset inv.	3,0	-0,5	2,4	0,5	0,9	0,1	2,8	1,5	0,3
Julkiset inv.	4,6	4,8	8,1	-1,4	5,9	2,7	5,4	1,1	2,7
Koneet ja laitteet	-0,2	-9,0	1,1	0,9	1,6	0,2	-1,1	2,6	0,5
Rakennusinv.	3,5	2,3	3,8	0,8	5,1	2,0	4,4	1,1	0,3
asuinrak.	6,2	2,9	3,2	1,9	1,3	0,2	5,5	0,3	0,4
muut talonrak.	4,2	2,8	4,9	1,7	8,3	4,0	4,8	2,3	-0,1
maa- ja vesirak.	-0,9	-0,6	3,0	0,8	5,3	1,7	0,4	1,3	1,1
Muut investoinnit	3,9	6,3	6,4	-5,4	-7,0	-1,4	5,0	0,5	2,9

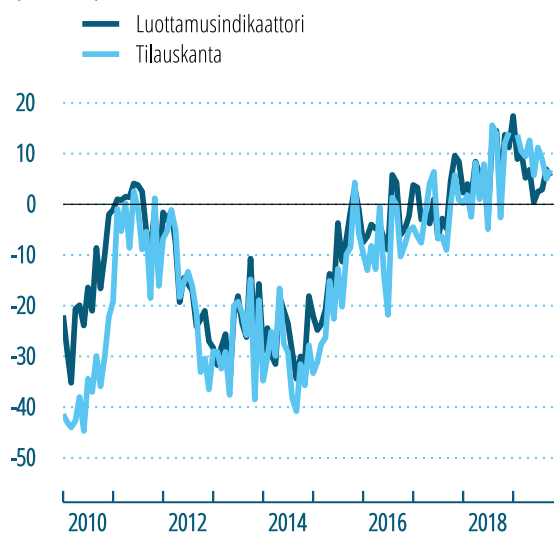
Lähteet: Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2Kausitasoitettu %-muutos ed. neljänneksestä.

Rakennus- sekä kone- ja laiteinvestointien volyymi, kausitasoitus

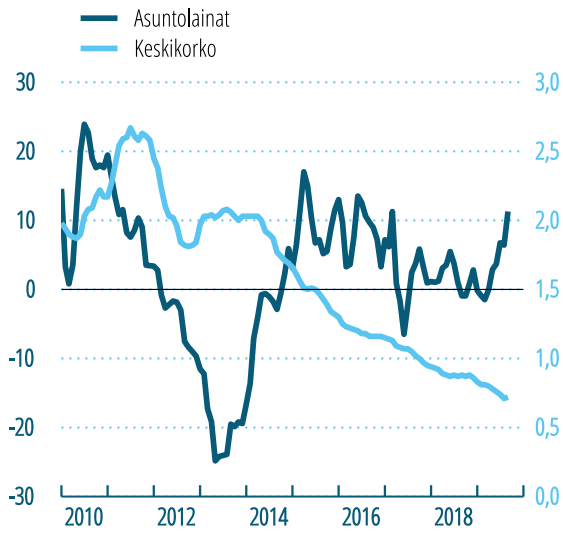
Mrd. euroa vuoden 2010 hinnoin.
Lähde: Tilastokeskus.

Rakentamisen luottamusindikaattori (saldo)

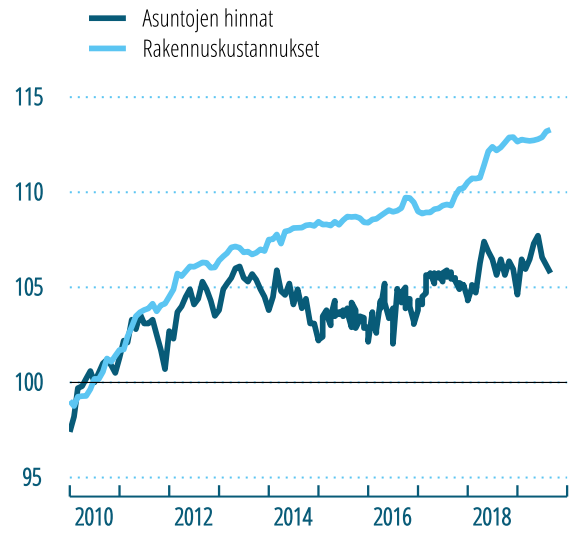
Lähde: Euroopan komissio.

Kotitalouksien nostamat as.lainat, 3kk, summa (%-muutos ed. v:sta)

Lähde: Suomen Pankki.

Rakennuskustannukset ja asuntojen hinnat (ind 2010=100)

Lähde: Tilastokeskus.

Työpäiväkorjattuna kokonaistuotannon kasvuvauhti pysyi edelliskuukausien tasolla

> Jalostuksen tuotanto kasvoi ripeästi elokuussakin

> Teollisuuden tuotanto-odotusten voimakas putoaminen jatkui lokakuussa

> Palvelualueiden tuotanto-odotukset laskivat vain vähän

Työpäiväkorjattuna kokonaistuotanto kasvoi elokuussa 2,5 prosenttia vuodentakaisesta

Tilastokeskuksen julkaiseman tuotannon suhdannekuvaajan alkuperäisen sarjan mukaan kokonaistuotanto kasvoi elokuussa prosentin vuodentakaisesta. Työpäiväkorjattuna kasvua kertyi 2,5 prosenttia viimevuotisesta. Kausitasoitettuna tuotanto nousi elokuussa 0,5 prosenttia heinäkuusta. Teollisuuden ja rakentamisen yhteenlaskettu tuotanto kohosi elokuussa työpäiväkorjattuna 4,1 prosenttia edellisvuodesta. Palvelualueiden tuotanto nousi 1,9 prosenttia ja alkutuotanto lisääntyi 1,1 prosenttia.

Tuotannon suhdannekuvaajan alkuperäisen sarjan mukaan kokonaistuotanto kasvoi kuluvan vuoden tammi-elokuussa 1,4 prosenttia vuodentakaisesta ja työpäiväkorjattuna 1,6 prosenttia. Vuoden alkupuoliskolla kasvua kertyi 1,2 prosenttia viimevuotisesta alkuperäisen sarjan mukaan ja työpäiväkorjattuna 1,3 prosenttia. Tällä hetkellä suhdannekuvaajan ja kansantalouden tilinpidon välinen ero on tavanomaista suurempi.

Kansantalouden tilinpidon syyskuun lopulla korjattujen tietojen mukaan bruttokansantuote kasvoi vuoden 2019 ensimmäisellä vuosipuoliskolla 0,9 prosenttia vuodentakaisesta. Ensimmäisellä neljänneksellä bkt kasvoi 0,5 prosenttia vuodentakaisesta alkuperäisen sarjan mukaan ja kausitasoitettuna 0,3 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Toisella neljänneksellä bkt kasvoi 1,3 prosenttia viimevuotisesta ja 0,8 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Suomessa teollisuuden luottamuksen heikkeneminen jatkui lokakuussa

Euroopan komission julkaisema teollisuuden luottamusindikaattori pysyi lokakuussa edelliskuukauden lukemissa EU:ssa, ja euroalueella indikaattori laski vain puolisen pistettä. Tuotanto-odotukset pysyivät lähes ennallaan EU:ssa, mutta laskivat selvästi euroalueella. Tilauskannat pysyivät ennallaan molemmilla alueilla. Valmistuotevarastot pienenevät jonkin verran EU:ssa, mutta euroalueella ne pysyvät syyskuun lukemissa.

Suomessa teollisuuden luottamus heikkeni kaksi pistettä lokakuussa. Tuotanto-odotukset putosivat merkittävästi jo syyskuussa ja myös lokakuussa ne sukselsivat. Viimeksi ne ovat olleet yhtä heikot vuoden 2016 heinäkuussa. Tilauskannat kuitenkin kokonaisuudessaan kohenivat vähän ja vientitilauskannat pysyivät elo-syyskuun lukemissa. Valmistuotevarastot supistuivat hieman. Myyntihintaodotukset nousivat tuntuvasti.

Myös palvelualueiden ja rakentamisen luottamusindikaattori heikkeni lokakuussa. Palvelutoimialojen tuotanto-odotukset laskivat kuitenkin vain vähän. Myyntihintaodotukset puolestaan nousivat tuntuvasti. Rakentamisen tilauskannat kohenivat jonkin verran, ja hintaodotukset olivat selvässä nousussa.

Indikaattoreita (indeksi 2010=100 tai %-muutos vuodentakaisesta)

	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	Kum*
Kokonaistuotanto, 2010 = 100	111,5	106,7	107,5			
vuosimuutos, %	0,7	3,2	1,0			1,4
Alkutuotanto, 2010 = 100	105,7	106,3	120,5			
vuosimuutos, %	-9,1	-3,6	-0,4			-3,1
Jalostus, 2010 = 100	108,8	100,6	103,7			
vuosimuutos, %	1,7	5,7	1,9			1,9
Palvelut, 2010 = 100	112,9	109,4	108,7			
vuosimuutos, %	0,6	2,6	0,7			1,5
Teol. luottamusind., saldo*	-6	-4	-1	-7	-9	
Rak. luottamusind., saldo*	0	2	3	7	6	
Palv. luottamusind., saldo*	20	13	10	11	10	

¹⁾ Kumulatiivinen tuotanto vuoden alusta verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

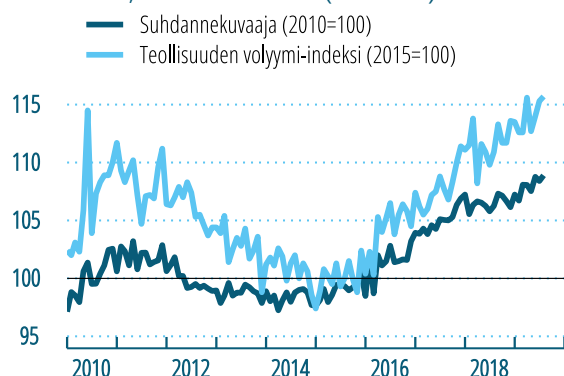
Lähteet: Tilastokeskus ja *Euroopan komission, Business and Consumer Survey.

Kokonaistuotanto toimialoittain (%-muutos vuoden takaisesta)

	2018 I	2018 II	2018 III	2018 IV	2019 I	2019 II	2018*	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Bkt markkinahintaan	2,5	2,2	1,5	0,6	0,5	1,3	1,7	1,1	0,9
Alkutuotanto	2,2	9,7	1,7	0,0	-0,4	-6,7	3,3	-2,4	2,1
Teollisuus (B, C, D, E)	5,4	-0,2	-1,2	-3,0	-0,3	2,8	0,1	1,2	0,1
Rakentaminen	3,5	2,3	1,4	2,7	1,1	1,4	2,4	1,0	0,4
Palvelut	1,4	2,7	2,0	1,3	1,3	1,6	1,8	1,3	1,3
Bkt muutos ed. nelj.	0,4	0,0	-0,1	0,3	0,3	0,8			

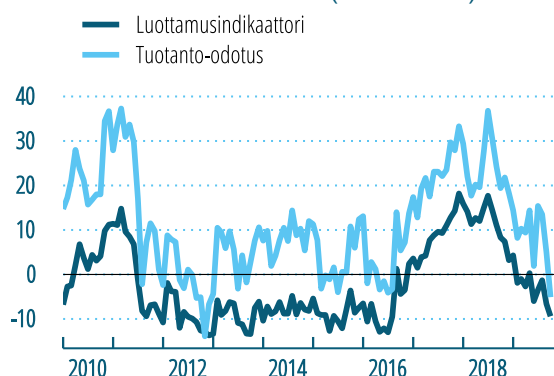
Lähteet: Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2.

Tuotanto, kausitasoitus (indeksi)

Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuuden odotukset (saldoluku)

Lähde: Euroopan komissio.

Alkutuotanto, 2010 hintoihin (milj. euroa)

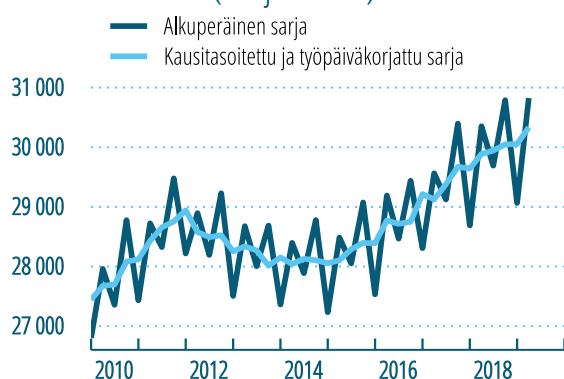
Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuuden ja rakentamisen tuotanto, 2010 hintoihin (milj. euroa)

Lähde: Tilastokeskus.

Palvelujen tuotanto, 2010 hintoihin (milj. euroa)

Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuustuotannon vahva kasvu hidastui vain vähän elokuussa

> Kulkuneuvojen valmistus kohosi merkittävästi elokuussa

> Metallien jalostuksen ja paperiteollisuuden tuotannon supistuminen jatkui

> Kolmen suuren päätoimialan uudet tilaukset ovat laskussa

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden voimakas kasvu jatkui elokuussa

Koko teollisuuden tuotanto lisääntyi elokuussa 2,1 prosenttia vuodentakaisesta teollisuustuotannon volyyymi-indeksin alkuperäisen sarjan mukaan. Työpäiväkorjattuna kasvua kertyi 4,4 prosenttia. Kausitasoitettuna koko teollisuuden tuotanto kasvoi elokuussa 4,3 prosenttia vuodentakaisesta ja 0,4 prosenttia heinäkuusta.

Kuten kahtena edellisenä kuukautena tehdasteollisuuden tuotanto nousi tuntuvasti sähkö- ja elektroniikkateollisuuden ansiosta. Kausitasoitettuna tehdasteollisuuden tuotanto kasvoi elokuussa yhteensä 5,2 prosenttia vuodentakaisesta. Poislukien sähkö- ja elektroniikkateollisuus tehdasteollisuuden tuotannon kasvuluku jäi 3,5 prosenttiin ja metalliteollisuuden 5,4 prosenttiin. Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotanto kohosi elokuussa kausitasoitettuna 21,6 prosenttia viimevuotisesta, mutta laski 2,8 prosenttia heinäkuusta.

Kulkuneuvoteollisuuden tuotanto kohosi elokuussa kausitasoitettuna huikeat 53 prosenttia vuodentakaisesta. Metallituotteiden valmistus oli runsaan 8 prosentin kasvussa. Koneiden ja laitteiden tuotanto lisääntyi vain runsaan prosentin, mutta niiden korjaus, huolto ja asennus nousi vajaat 12 prosenttia vuodentakaisesta.

Tevanake-teollisuuden tuotanto kohosi 20 prosenttia viimevuotisesta, kun tekstiilien valmistus nousi 18 prosenttia ja nahka- ja kenkäteollisuuden 15 prosenttia. Vaatteiden valmistus väheni 2 prosenttia. Huonekalujen tuotantomäärä lisääntyi 7 prosenttia edellisvuodesta. Rakennusaineteollisuuden tuotanto piristyi ja kasvoi runsaat 3 prosenttia.

Uusien tilausten arvo putosi elokuussa 17 prosenttia vuodentakaisesta

Teollisuusyritysten uusien tilausten arvo putosi elokuussa alkuperäisen tilasto-sarjan mukaan 17 prosenttia vuodentakaisesta. Kausitasoitettuna uudet tilaukset vähenivät arvoltaan 11,8 prosenttia heinäkuusta.

Metalliteollisuuden uusien tilausten arvo laski elokuussa alkuperäisen sarjan mukaan 22,6 prosenttia edellisvuotisesta. Kemianteollisuuden tilausten arvo laski 8 prosenttia ja paperiteollisuuden 3,9 prosenttia vuodentakaisesta. Kolmen suuren päätoimialan tuotantonäkymät ovat siten selvästi heikentyneet.

Tammi-elokuussa uusien tilausten arvo oli kaiken kaikkiaan vain 0,4 prosenttia edellisvuotista suurempi. Kemianteollisuuden tilaukset lisääntyivät 1,5 prosenttia, mutta sekä metalli- että paperiteollisuuden uusien tilausten arvo nousi vain 0,3 prosenttia viimevuotisesta.

Teollisuustuotannon volyymi-indeksi (2015=100, vuosimuutos, %)

	2019 Touko	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	3 kk ¹⁾	Kum ²⁾	2018 ³⁾	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Metalliteollisuus	2,1	6,8	13,1	10,9	3,2	5,8	4,0	2,4	1,9
Metallien jalostus	0,9	-9,8	-12,8	-8,1	-6,3	-6,1	5,0	-1,0	2,0
Kone- ja metalliteollisuus	3,7	0,5	12,2	9,8	-0,4	4,9	4,8	5,1	1,4
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	-1,9	25,3	25,8	21,6	12,4	12,8	1,9	-0,8	2,9
Metsäteollisuus	-0,6	-4,7	-1,2	-2,2	-0,5	-1,9	0,8	-1,9	1,6
Puutavateollisuus	0,0	-1,9	-0,1	-1,2	-0,6	0,9	2,3	0,0	0,8
Paperiteollisuus	-0,9	-5,5	-1,2	-2,2	-0,2	-2,9	0,1	-2,7	2,0
Kemianteollisuus	6,0	6,8	5,4	4,1	1,3	4,0	0,4	2,2	1,0
Elintarviketeollisuus	0,4	0,3	1,4	0,4	0,0	0,2	-1,1	0,7	0,8
Tevanake-teollisuus	0,9	13,1	3,6	19,5	3,8	2,7	2,8	1,0	1,1
Muu tehdasteollisuus	-1,8	-3,0	0,5	4,2	2,5	-0,3	3,7	0,7	0,2
Tehdasteollisuus yht.	2,0	3,8	6,2	5,2	1,7	3,1	2,2	1,3	1,5
Tehdasteollisuus pl. Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	2,2	0,1	4,0	3,5	-0,3	1,5	2,3	1,6	1,3
Kaivostoiminta ja louhinta	-48,2	-41,8	-27,0	-14,8	-15,9	-17,2	11,2	1,0	0,6
Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto	10,6	14,8	3,6	-4,6	-2,9	1,5	-3,8	3,0	1,0
Koko teollisuus	1,0	2,8	5,0	4,3	1,2	2,4	2,1	1,5	1,4

¹⁾ Kausitas. tuotannon kolme viimeistä kuukautta kolmeen edelliseen verrattuna.

²⁾ Kumulatiivinen tuotanto vuoden alusta verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

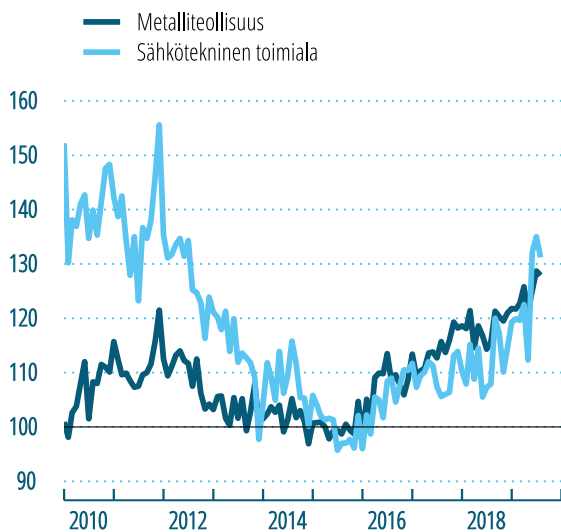
³⁾ Tuotos kansantalouden tilinpidon mukaan.

Lähde: Tilastokeskus.

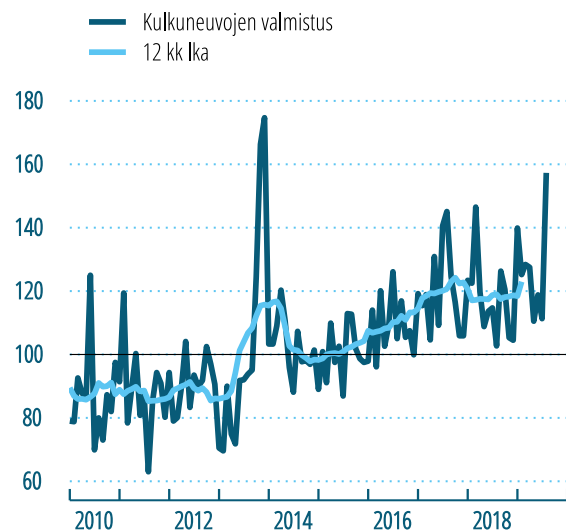
Arvonlisäyksen volyymi toimialoittain (%-muutos)

	2018 I	2018 II	2018 III	2018 IV	2019 I	2019 II	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Koko teollisuus	5,4	-0,2	-1,2	-3,0	-0,4	2,8	0,1	1,2	0,1
Tehdasteollisuus	5,0	-0,2	-1,1	-3,0	0,5	2,9	0,0	1,2	-0,1
Metsäteollisuus	-4,8	-8,5	-13,3	-12,0	-6,3	-1,8	-9,7	-2,0	-1,5
Kemianteollisuus	8,6	-3,4	-1,8	-12,0	-4,3	5,4	-2,3	1,4	0,5
Metalliteollisuus pl. sähkötekn.	13,8	4,2	-1,2	1,1	1,2	2,5	4,0	4,0	-1,0
Sähkötekn. teollisuus	-1,3	0,3	8,9	0,1	7,5	8,2	1,8	-1,3	2,1
Koko teollisuuden muutos ed. nelj.	-0,2	-2,2	0,1	-1,2	4,0	0,0			

Lähteet: Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2.

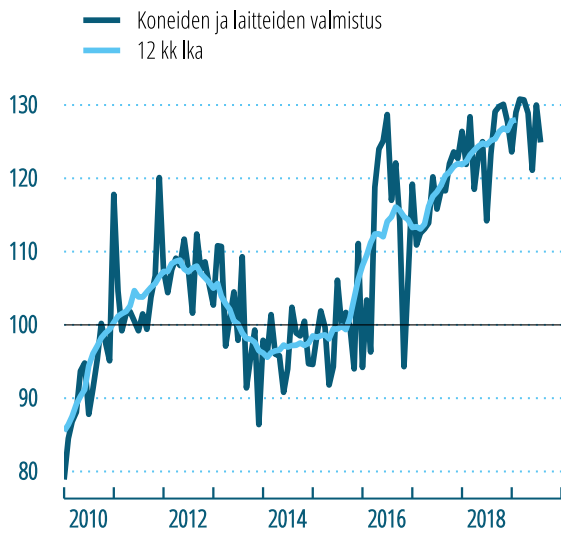
Teollisuustuotanto, kausitasoitus
(ind 2015=100)

Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuustuotanto, kausitasoitus
(ind 2015=100)

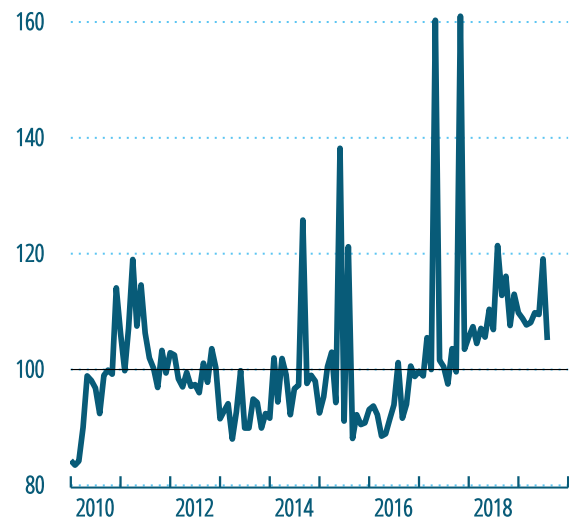
Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuustuotanto, kausitasoitus (ind 2015=100)

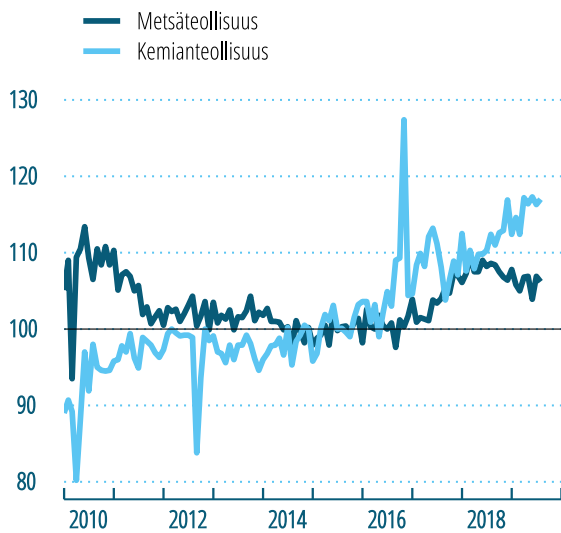

Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuuden uudet tilaukset (ind 2015=100)

Lähde: Tilastokeskus.

Lähde: Tilastokeskus.

Työllisyyden paraneminen palvelualojen varassa

> Työllisyysasteen nousu
jatkuu

> Osa-aikatyö kiiwaassa
kasvussa III-neljännek-
sellä

> Työn tuottavuuden
kasvu hidasta tänäkin
vuonna

III-neljänneksellä työllisyyden vuosikasvu hieman kiihtyi vetäen kaikki keskeiset työmarkkinoiden tunnusluvut nousuun.

Työllisyysaste nousi heinä-syyskuussa 0,8 prosenttiyksikköä 72,6 prosenttiin. Työvoiman tarjonnan lisääntyminen vähensi piilotyöttömyyttä ja kohotti osallistumisastetta.

Hyvistä kokonaisluvusta huolimatta työmarkkinoiden vedon piristymisestä ei voida puhua. Tarkempi tilastoperkaus osoittaa, että lukuja kaunistaa osa-aikatyön yleistyminen.

III-neljänneksellä osa-aikatyötä tehneiden määrä kasvoi 2,6 prosenttia ja kooaikatyöllisyys vaatimattomat 0,6 prosenttia.

Minitunteja (1-9 tuntia viikossa) tehneiden määrä kasvoi 10 prosenttia, joka selittää lähes kokonaan osa-aikatyöllisyyden kasvun.

Osa-aikaisuuden yleistyminen on nähtävissä myös työllisyyden toimialakehityksessä, sillä koko työllisyyden paraneminen oli keskimääräistä matalamman työn tuottavuuden palvelualojen varassa.

III-neljänneksellä palvelualojen työllisyys parani vuodentakaisesta 1,6 prosenttia, ja jalostuselinkeinojen työpaikat lisääntyivät vaatimattomat 0,3 prosenttia.

Teollisuuden ja rakentamisen työllisyystrendit ovat laskeneet kesästä lähtien. Vuodentakaiseen verrattuna teollisuuden työpaikat vähenivät III-neljänneksellä 1,7 prosenttia. Rakennustyön kysyntä supistui vajaat 5 prosenttia.

Työmarkkinatilanteen heikkenemisen indikaattoreita ovat mm. lomautusten ja YT-neuvottelujen lisääntyminen.

TEM:n rekisteritietojen mukaan lomautukset kääntyivät 9 prosentin kasvuun heinä-syyskuussa.

SAK:n tilastojen mukaan YT-neuvottelujen alaisen henkilöstö määrä kasvoi alkusyksyllä jyrkästi, mikä ennakoii irtisanomisten lisääntymistä loppuvuonna.

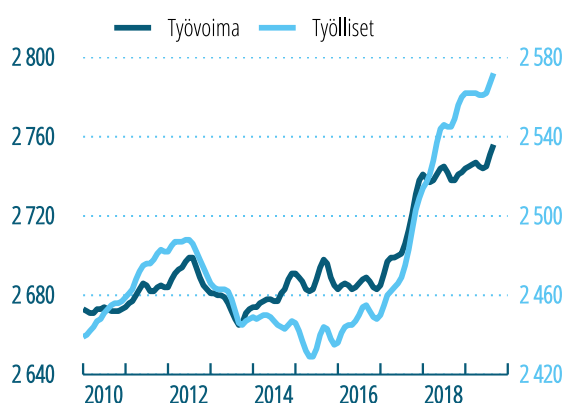
Työllisyyden vuosimuutos sekä työttömyys- ja työllisyysasteet (%)

	2019 Touko	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	3 kk ¹⁾	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Alkutuotanto	15,2	3,7	-15,5	13,0	8,0	0,1	2,0	2,0	1,0
Teollisuus	-0,6	-0,3	6,7	-4,2	-7,3	0,1	1,9	-0,1	-1,0
Rakennustoiminta	3,1	2,8	-2,0	-6,4	-5,8	-0,5	6,0	1,5	-1,5
Kauppa	0,5	1,5	-6,6	1,3	1,7	-0,4	3,2	1,8	-0,5
Liikenne	7,2	4,2	-1,1	7,8	5,9	0,9	5,0	1,0	0,5
Rahoitus, liike-el. palv.	3,5	-5,4	3,6	8,2	-1,1	0,5	1,0	3,1	0,3
Julk. ja muut yhtk. palv.	-1,8	-0,8	1,0	-0,7	6,5	0,1	2,0	-0,6	1,3
Julkinen sektori	-2,6	-2,9	-1,5	4,0	5,9	0,0	-0,5	-2,0	1,2
Työlliset yhteensä	1,3	0,0	-0,1	1,2	1,6	0,2	2,7	0,9	0,2
Työvoiman tarjonta	0,7	-0,5	-0,6	0,6	1,1	0,3	1,3	0,0	0,0
Tyött.aste, kausitas. sarja	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	0,0 ²⁾	7,4	6,5	6,3
Työll.aste, kausitas. sarja	72,4	72,4	72,5	72,6	72,8	0,2 ²⁾	71,7	72,4	72,7

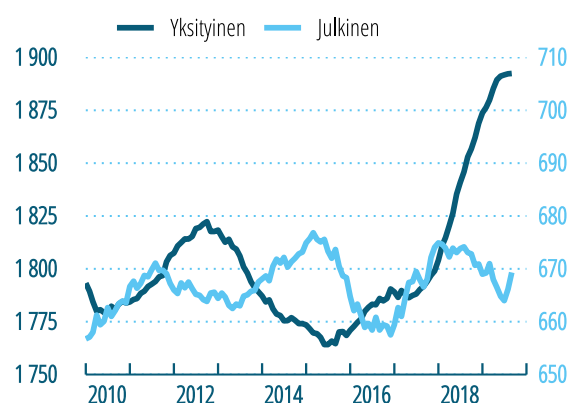
¹⁾ Vuosisummasta laskettu kolmen viimeisimmän havainnon keskiarvo kolmeen edelliseen verrattuna, %-muutos. Kausivaihtelusta tasoitettuja työllisyyslukuja.

²⁾ %-yksikköä.

Lähteet: Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2.

Työn kysyntä ja tarjonta, trendi
(1 000 henkilöä)

Lähde: Työvoimatutkimus.

Yksityisen ja julkisen sektorin työlliset,
12 kk, lka summa

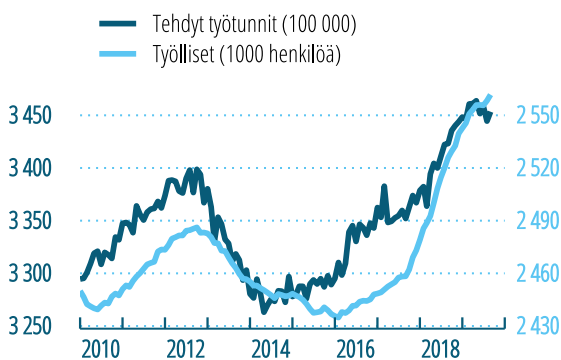
Lähde: Työvoimatutkimus.

Työpanos, 3 kk, Ika (vuosimuutos-%)

	2019 Touko	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys
Alkutuotanto	7,3	2,2	-3,1	-0,4	-2,7
Teollisuus	2,8	1,6	2,9	-1,8	-2,1
Rakennustoiminta	-1,5	-0,7	-1,2	-7,3	-7,5
Kauppa	1,5	-2,6	-3,0	-4,3	-1,4
Liikenne	5,1	2,6	3,3	1,7	6,0
Rahoitus, liike-elämää palv. toim.	-1,1	-3,6	1,0	1,8	5,1
Julk. ja muut yhtk. pal.	2,2	-2,2	-1,6	-4,0	0,9
Yhteensä	1,9	-1,0	-0,3	-2,4	0,2

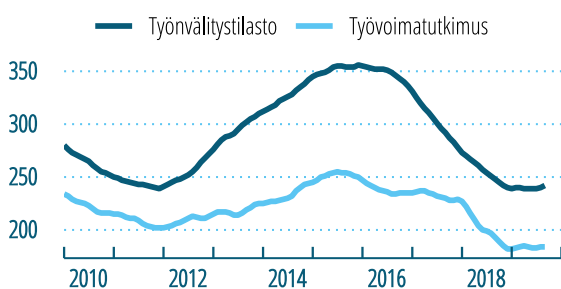
Lähde: Tilastokeskus.

Työlliset ja tehdyt työtunnit, 12 kk, Ika summa

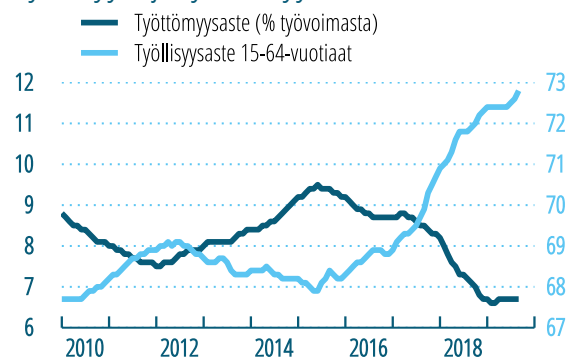
Lähde: Työvoimatutkimus.

Työttömyys, trendi (1 000 henkilöä)

Lähteet: Työministeriö, Tilastokeskus.

Työllisyys- ja työttömyysaste (%)

Lähde: Työvoimatutkimus.

Uudet avoimet työpaikat, trendi (1 000 kpl)

Lähde: Työministeriö.

Kuluttajahintainflaatio 0,9 prosenttia

- > [Inflaatio hidastui uudelleen syyskuussa](#)
- > [Liikenne ja elintarvikkeiden hinnat vaikuttivat inflaatiota hidastavasti](#)
- > [Raakaöljy hidastaa inflaatiota myös lokamarraskuussa](#)
- > [Suomen inflaatio nyt korkeampi kuin euroalueella keskimäärin](#)

Inflaatio hidasta

Kuluttajahintainflaatio hidastui syyskuussa 0,2 prosenttiyksikköä 0,9 prosenttiin liikenteen ja elintarvikkeiden hintojen painamana. Liikenteen hinnat alenivat 0,5 prosenttia vuoden takaisesta ja elintarvikkeiden hintainflaatio hidastui elokuun 1,7 prosentista vain 0,3 prosenttiin vihannesten hintojen laskun ansiosta. Elintarvikkeiden hinnat nousivat selvästi vuosi sitten, mikä selittää hidasta kehitystä tänä vuonna. Elintarvikkeiden hinnat nousivat selvästi myös lokakuussa vuosi sitten, joten tältä osin voimme odottaa elintarvikkeista myös lokakuussa vain pientä kontribuutiota kokonaisinflaatioon.

Suurin kontribuutio inflaatioon tuli totutusti asumisen hintaerästä, 0,43 prosenttiyksikköä eli lähes puolet kaikesta. Alkoholi ja tupakka kontribuivat 0,24 prosenttiyksikköä ja ravintolat ja hotellit 0,18 prosenttiyksikköä. Muut erät olivat kaikki hyvin lähellä nollaa.

Suomen yhdenmukaistettu inflaatio on nyt taas pitkästä aikaa korkeampi kuin euroalueen keskimääräinen.

Raakaöljyn maailmanmarkkinahinta euroissa oli lokakuussa 22 prosenttia alempi kuin vuosi sitten. Tämä hidastaa inflaatiota loka-marraskuussa.

Pohjainflaatio ei muuttunut

Pohjainflaatio, eli inflaatio pois lukien volatiilit energian ja ruoan hinnat, oli syyskuussa tasan prosentin kuten se oli elokuussakin. Pohjainflaatio oli viimeksi näin korkea joulukuussa 2016.

Vaihtosuhte vahvistunut

Vaihtosuhte parani heinä-syyskuussa 0,8 prosenttia vuoden takaisesta kulutustavaroiden vaihtosuhtekehityksen ansiosta. Teollisuustuotteissa sekä raaka-aineissa ja tuotantohyödykkeissä vaihtosuhte kuitenkin heikkeni.

Paperiteollisuuden tuottajahinnat jyrkässä laskussa

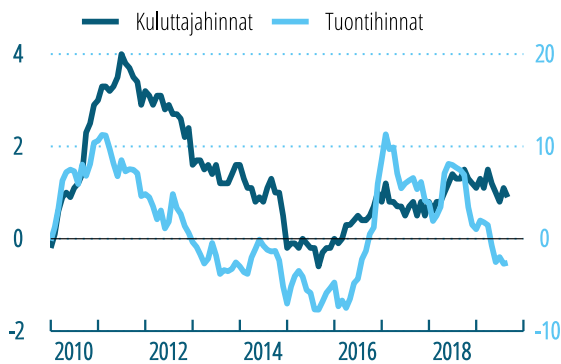
Paperin ja paperituotteiden tuottajahinnat ovat laskeneet jyrkästi. Heinä-syyskuussa ne olivat melkein kuusi prosenttia vuoden takaista alempana. Edeltävältä kolmen kuukauden ajanjaksosta laskua kertyi 4,4 prosenttia. Tämä on painanut koko teollisuuden tuottajahinnat keskimäärin laskuun. Muilla toimialoilla tilanne on kuitenkin paljon parempi kuin paperiteollisuudessa.

Hinnat (vuosimuutos, %)

	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Suomi, harmonisoitu	1,1	1,0	1,2	1,0	0,9	1,0	1,0
Euroalue, harmonisoitu	1,3	1,0	1,0	0,8	0,7	1,2	1,2
Suomi, kansallinen KHI	1,0	0,8	1,1	0,9		1,0	1,1
Tuontihinnat (tavarat)	-2,6	-2,0	-2,7	-2,6		-0,3	-0,6
Kotimarkkinoiden perushintaind.	-0,1	0,2	-0,2	-0,4		0,9	1,1
Rakennuskustannusindeksi	0,6	0,4	0,9	0,8		1,0	1,2

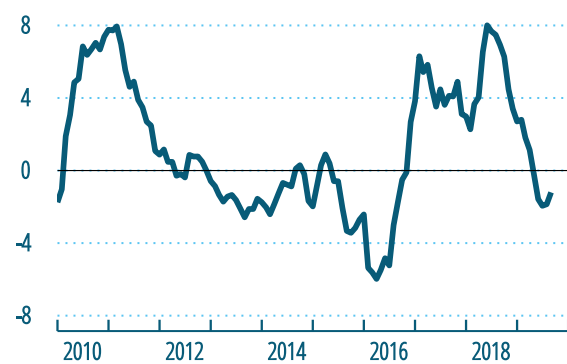
Lähteet: Tilastokeskus, Eurostat, Suhdanne 2019:2.

Hinnat (vuosimuutos, %)

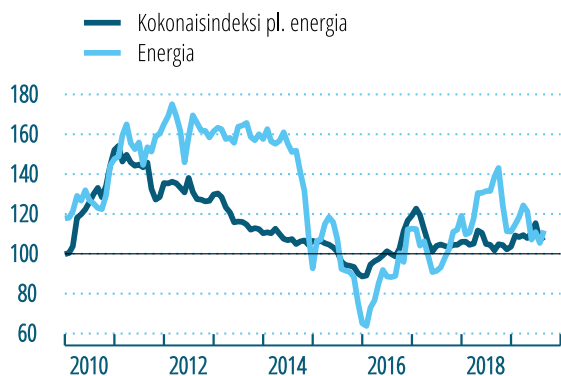
Lähde: Tilastokeskus.

Vientihinnat (vuosimuutos, %)

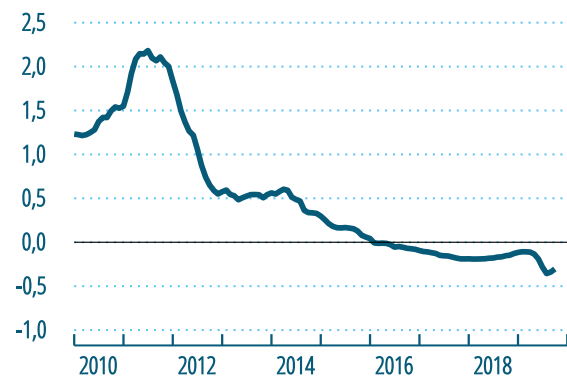
Lähde: Tilastokeskus.

Raaka-aineiden eurohinta (ind 2015=100)

Lähde: HWWI.

12 kk, Euribor (%)

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Kuluttajahinnat (indeksipainot 2019) (vuosimuutos, %)

	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys
Kokonaisindeksi	1,0	0,8	1,1	0,9
Elintarvikkeet ym. (12,8 %)	1,1	0,7	1,7	0,3
Alkoholi ja tupakka (4,8 %)	3,4	3,9	5,0	5,0
Vaatetus ja jalkineet (4,5 %)	-1,6	0,2	0,8	0,3
Asuminen ym. (24,3 %)	2,1	1,6	1,6	1,8
Kalusteet, kodinkoneet (5,1 %)	1,0	0,6	0,3	-0,2
Terveys (5,1 %)	0,8	1,1	1,3	1,2
Liikenne (14,2 %)	0,0	0,1	-0,3	-0,5
Viestintä (2,4 %)	0,1	1,0	1,3	1,0
Kulttuuri, vapaa-aika (11,4 %)	-0,8	-0,5	-0,3	-0,2
Koulutus (0,4 %)	1,2	1,2	1,2	1,6
Ravintolat ja hotellit (7,5 %)	2,1	1,0	2,0	2,4
Muut (7,5 %)	1,3	0,2	0,3	0,5

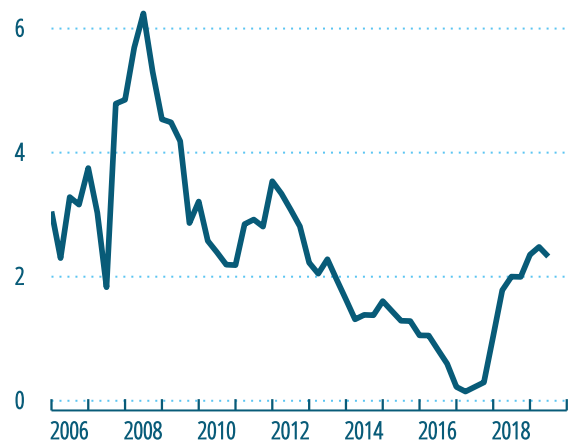
Lähde: Tilastokeskus.

Suomen reaaliin efektiivinen valuuttakurssi (ind 2010=100, laskettu kuluttajahinnoilla)

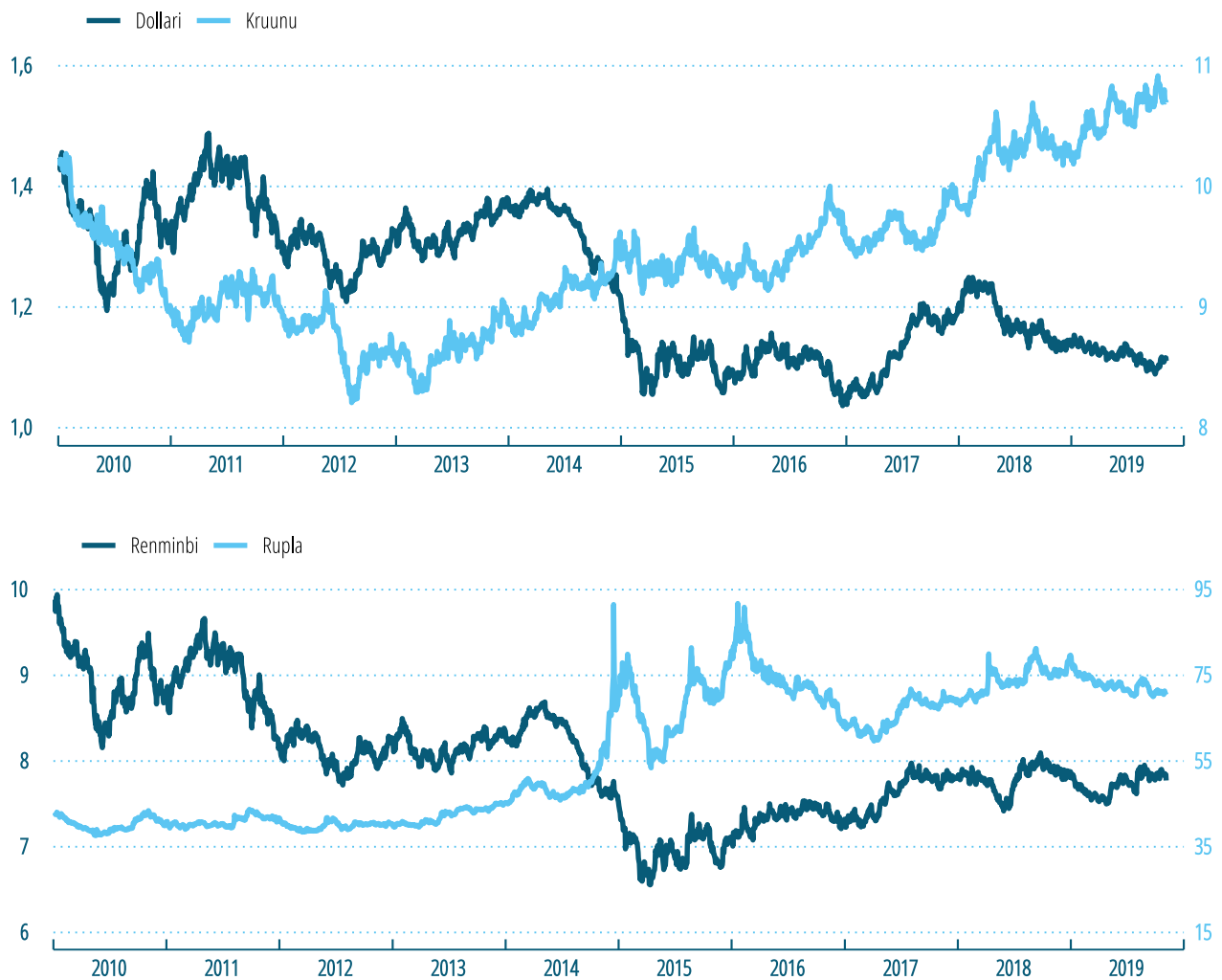
Kun käyrä nousee, valuuttakurssi vahvistuu.
Lähde: BIS.

Nimellinen ansiotasoindeksi (vuosimuutos, %)

Lähde: Tilastokeskus.

Valuuttakursseja euron suhteen

Kun käyrä nousee, euro vahvistuu.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

Lisäbudjetteja tehtailtu liukuhihnalta

- > Budjetin menoja lisätty kesän jälkeen 0,5 mrd. euroa
- > Ensi vuonna budjettimäärärahoja korotetaan 1,9 mrd. euroa
- > Valtion ja kuntien vaje kohoaa 5,4 mrd. euroon
- > Budjetti joutui EU:n komission syyniin

Hallitus antoi lokakuussa vuoden neljännen lisätalousarvioesityksen. Siinä kuluvan vuoden menoarviota nostettiin nettomääräisesti 95 milj. euroa ja tuloja (omaisuuden tuloutuksia) korotettiin 115 milj. euroa.

Bruttomääräisesti menoja korotettiin peräti 340 milj. euroa ja vähennyksiä tehtiin 250 milj. euroa. Menojen tuntuva supistuminen johtui valtaosin perusturvamenojen arvioitua pienemmästä tarpeesta.

Uusi hallitus on kuluvan vuoden kolmessa lisätalousarviossa nostanut budjettimenoja yli 500 milj. euroa nettomääräisesti, jotka käsittävät hallituksen meno-ohjelman käynnistyksiä kohdentuen mm. liikennehankkeisiin, koulutusmenoihin ja kuntien valtionosuuksiin.

Budjetin tuloarviota on nipistetty ennakoitua heikomman verotulokehityksen myötä nettomääräisesti noin 150 milj. euroa.

Valtion lainanottotarve on viiden ensimmäisen toimintakuukauden aikana kasvanut 650 milj. euroa 2,4 mrd. euroon.

Valtion alijäämän kasvu on kuitenkin pientä verrattuna siihen mitä ensi vuoden budjettiesitys tuo tullessaan. Esityksen mukaan menolisäykset kohoavat ensi vuonna massiiviset 1,9 mrd. euroa.

Valtiovarainministeriön syksyn talouskatsauksen mukaan julkiseen kulutukseen panostetaan 0,6 mrd. euroa lisää ja valtion investointimenoja lisätään 0,5 mrd. euroa. Lisäksi tulonsiirtomenoja korotetaan 0,9 mrd. euroa.

Ministeriön ennusteessa julkisyhteisöjen vaje kohoaa ensi vuonna 3,4 mrd. euroon. Valtion ja kuntien budjettien tasapainottamiseksi ne joutuvat ottamaan lisää velkaa tai myymään omaisuuttaan 5,4 mrd. euroa.

Hallituksen ekspansiivinen menopolitiikka on saanut huomiota myös EU:n komissiolta, joka pyysi lisäselvitystä budjetin menosäännön ylityksestä. Hallituksen vastauksessa on painotettu menolisäysten kertaluonteisuutta sekä niiden tarpeellisuutta työllisyysasteen nostamiseksi ja budjetin tasapainottamiseksi keskipitkällä aikavälillä. EU:n komissio antaa alustavan lausuntonsa budjetin korjaustarpeesta loppuvuoden aikana.

Verotulojen ja valtiontalouden kehitys

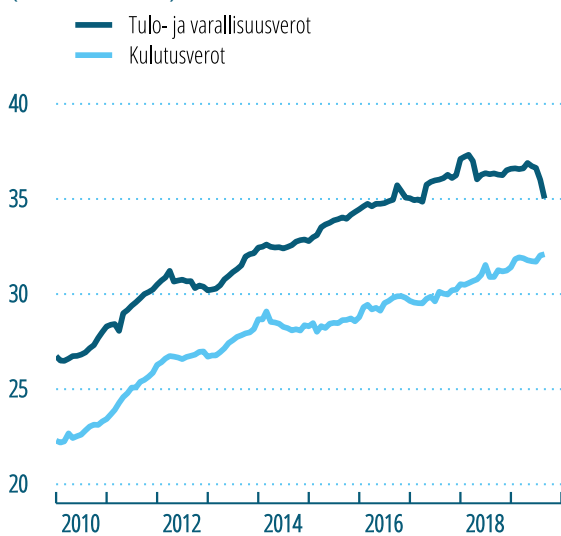
	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	12 kk ²⁾	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Valtion ja kuntien verotulot¹⁾	-3,8	-1,9	-5,5	-15,7	-0,2	1,9	3,7	3,4
Välittömät verot	-5,4	-2,8	-20,7	-27,6	-3,6	0,7	4,9	3,8
Välilliset verot	-1,9	-0,9	14,1	2,6	3,9	3,3	2,0	3,0
Julkisten toimialojen palkkasumma, %-muutos	3,7	2,8			3,9	3,1	3,2	3,5
Valtiontalous, mrd. euroa tulojäämä	-0,2	-0,4	-0,1	-0,7	-1,5	-1,8	-1,6	-2,2
Budjettitalouden velka, mrd. eur	109,5	104,5	104,4	106,3		105,0	106,6	108,8

¹⁾ Vuosimuutos, %

²⁾ 12 kk liukuvan summan vuosimuutos, %

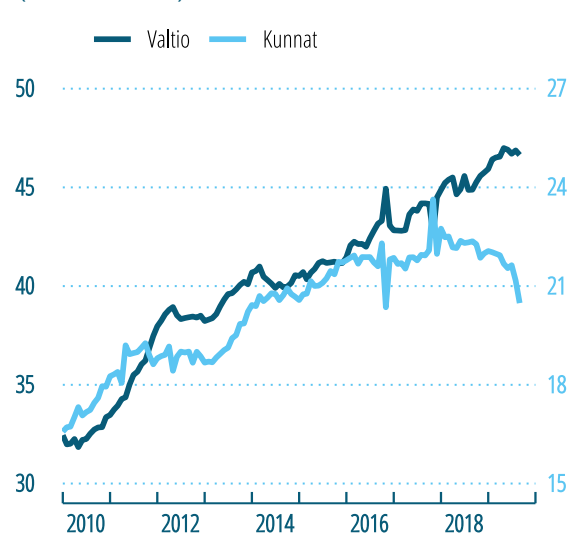
Lähteet: Verohallinto, Valtiokonttori, Suhdanne 2019:2.

Välilliset ja välittömät verot, 12 kk, summa (mrd. euroa)

Lähteet: Verohallinto ja Valtiokonttori.

Valtion ja kuntien verotulot, 12 kk, summa (mrd. euroa)

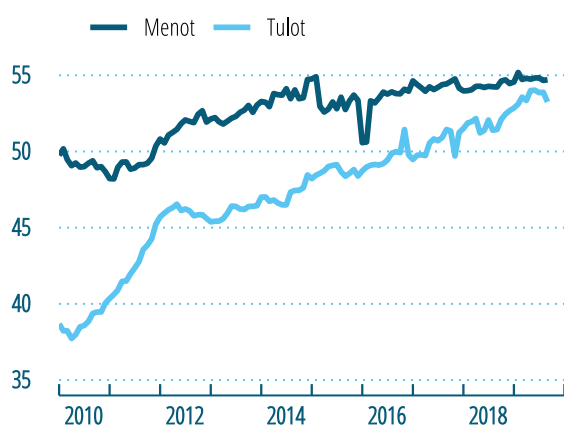
Lähteet: Verohallinto ja Valtiokonttori.

Julkisyhteisöjen kulutuksen ja investointien volyymi (% ed. vuodesta)

	2018 ¹⁾ II	2018 ¹⁾ III	2018 ¹⁾ IV	2019 ¹⁾ I	2019 ¹⁾ II	Q _t /Q _{t-1}	2018 I-IV	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Kulutus	1,4	1,1	0,2	1,9	1,5	-0,1	1,5	1,8	1,4
Investoinnit	4,6	4,8	8,1	-1,4	5,9	2,7	5,4	1,1	2,7

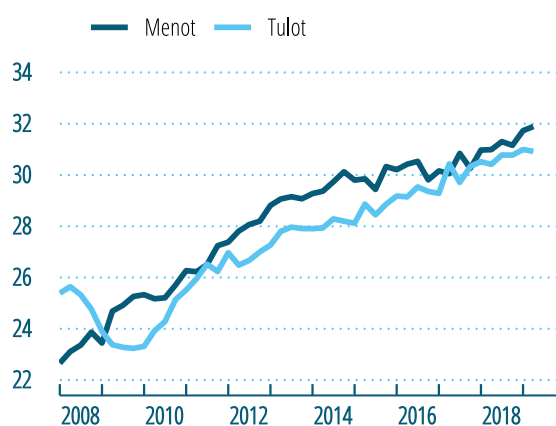
Lähteet: Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2. Työpäiväkorjattu %-muutos ed. vuodesta.

Valtion tulot ja menot ilman sijoituksia, 12 kk summa (mrd. euroa)

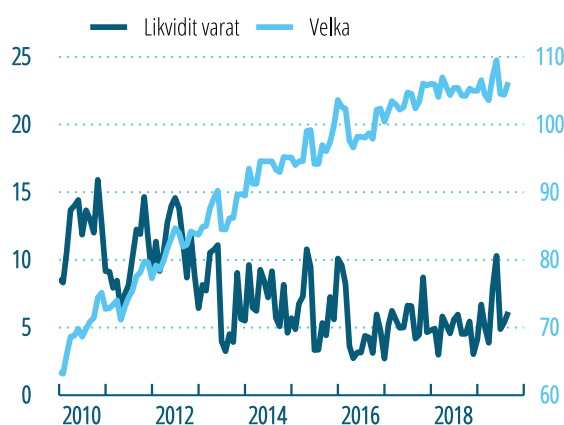
Lähde: Valtiokonttori.

Julkisyhteisöjen tulot ja menot, kausitasoitus (mrd. euroa)

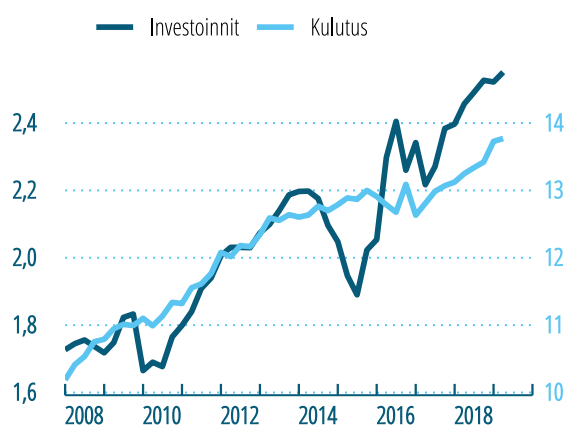
Lähde: Tilastokeskus.

Valtion velka ja likvidit varat (mrd. euroa)

Lähde: Valtiokonttori.

Julkinen kulutus ja investoinnit (mrd. euroa)

Lähde: Tilastokeskus.

Talousennusteet vuodelle 2019 (%-muutos, ellei toisin mainittu)

	Etla 16.9.	PT 17.9.	PTT 12.9.	SP 11.6.	VM 7.10.	HB 9.10.	Nordea 4.9.	OP 19.8.	Danske 17.6.	Komissio 7.5.	Med	Min	Max
Bkt	1,1	1,3	1,3	1,6	1,5	1,4	1,2	1,2	1,3	1,6	1,3	1,1	1,6
Tuonti	1,1	1,5	1,5	1,9	1,8	2,5	1,5	1,7	2,0	2,2	1,8	1,1	2,5
Vienti	3,8	4,0	2,5	2,8	2,4	3,5	3,0	2,0	3,0	3,2	3,0	2,0	4,0
Kulutus	1,0	1,0			1,6	1,2		1,2	0,7		1,1	0,7	1,6
— yksityinen	0,7	1,0	1,2	1,3	1,7	0,7	1,0	1,0	0,8	1,6	1,0	0,7	1,7
— julkinen	1,8	1,0	1,5	0,4	1,4	2,5	1,2	1,5	0,5	1,2	1,3	0,4	2,5
Investoinnit	1,4	1,4	0,6	1,8	0,4	1,1	0,5	1,5	0,0	1,6	1,2	0,0	1,8
Varastojen muutos (kontr.)	-1,1			0,0			-0,3			-0,2	-0,2	-1,1	0,0
Kokonaiskysyntä	1,1	1,5			1,9						1,5	1,1	1,9
Kuluttajahinnat (SP ja EC: harm.)	1,0	1,1	1,0	1,3	1,1	1,1	1,1	1,0	1,2	1,4	1,1	1,0	1,4
Työttömyysaste, %	6,5	6,6	6,6	6,5	6,5	6,6	6,5	6,5	6,5	6,7	6,5	6,5	6,7
Ansiotaso	2,5	2,7	2,7	2,4	2,7	2,6	2,5	2,5	2,5		2,5	2,4	2,7
Teollisuustuotanto (HB: arvonlisäys)	1,8				3,0	2,0	2,5				2,2	1,8	3,0
Vaihtotase / bkt, %	-0,9		-1,1	-0,7	-1,2	-1,3	-1,7	-1,3	-1,7	-1,5	-1,3	-1,7	-0,7

Talousennusteet vuodelle 2020 (%-muutos, ellei toisin mainittu)

	Etla 16.9.	PT 17.9.	PTT 12.9.	SP 11.6.	VM 7.10.	HB 9.10.	Nordea 4.9.	OP 19.8.	Danske 17.6.	Komissio 7.5.	Med	Min	Max
Bkt	0,9	1,1	1,2	1,5	1,0	0,7	1,0	0,5	1,0	1,2	1,0	0,5	1,5
Tuonti	2,2	1,0	1,0	1,8	2,3	1,5	1,7	1,2	2,5	3,2	1,8	1,0	3,2
Vienti	1,3	2,0	1,5	2,1	2,4	1,2	1,0	0,5	2,0	3,4	1,8	0,5	3,4
Kulutus	1,2	1,2			1,5	1,4		1,0	1,3		1,2	1,0	1,5
— yksityinen	1,1	0,9	1,0	1,4	1,4	1,2	1,4	0,8	1,2	1,4	1,2	0,8	1,4
— julkinen	1,4	2,0	1,5	0,6	1,7	1,8	1,0	1,5	1,5	0,3	1,5	0,3	2,0
Investoinnit	0,8	-1,0	0,5	1,6	-0,3	-1,0	0,1	0,6	1,0	1,3	0,6	-1,0	1,6
Varastojen muutos (kontr.)	0,2			0,1			0,2			0,0	0,2	0,0	0,2
Kokonaiskysyntä	1,3	1,1			1,7						1,3	1,1	1,7
Kuluttajahinnat (SP ja EC: harm.)	1,1	1,0	1,0	1,4	1,4	1,2	1,3	1,2	1,5	1,6	1,2	1,0	1,6
Työttömyysaste, %	6,3	6,7	6,9	6,4	6,3	6,5	6,4	6,5	6,4	6,2	6,4	6,2	6,9
Ansiotaso	2,7	2,1	2,8	2,8	3,1	2,8	3,0	2,5	2,5		2,8	2,1	3,1
Teollisuustuotanto (HB: arvonlisäys)	1,4				1,8	1,0	1,5				1,4	1,0	1,8
Vaihtotase / bkt, %	-0,8		-0,8	-0,7	-1,3	-1,4	-1,6	-1,5	-1,4	-1,4	-1,4	-1,6	-0,7

Talousennusteet vuodelle 2021 (%-muutos, ellei toisin mainittu)

	Etla 16.9.	PT -	PTT -	SP 11.6.	VM 7.10.	HB 9.10.	Nordea 4.9.	OP -	Danske	Komissio -	Med	Min	Max
Bkt	1,1			1,3	0,9	1,0	0,5				1,0	0,5	1,3
Tuonti	2,7			2,6	2,0	1,2	1,2				2,0	1,2	2,7
Vienti	2,5			2,8	2,1	1,4	1,5				2,1	1,4	2,8
Kulutus	1,1				1,1	1,1					1,1	1,1	1,1
— yksityinen	1,2			1,4	1,5	1,0	1,0				1,2	1,0	1,5
— julkinen	0,7			0,1	0,1	1,2	0,4				0,4	0,1	1,2
Investoinnit	1,1			1,9	0,3	0,6	0,5				0,6	0,3	1,9
Varastojen muutos (kontr.)	0,1			0,1			-0,4				0,1	-0,4	0,1
Kokonaiskysyntä	1,6				1,5						1,6	1,5	1,6
Kuluttajahinnat (SP ja EC: harm.)	1,4			1,6	1,7	1,4	1,3				1,4	1,3	1,7
Työttömyysaste, %	6,1			6,3	6,2	6,7	6,4				6,3	6,1	6,7
Ansiotaso	2,6			2,6	2,9	2,7	2,8				2,7	2,6	2,9
Teollisuustuotanto (HB: arvonlisäys)	1,5				1,4	0,0	1,2				1,3	0,0	1,5
Vaihtotase / bkt, %	-0,6			-0,6	-1,2	-1,2	-1,6				-1,2	-1,6	-0,6

ETLA

**Elinkeinoelämän
tutkimuslaitos**

**The Research Institute
of the Finnish Economy**

Puh. 09-609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki

